

זצומו ביום ההוא צום שהוא קרוב בו להתדמות במלאכים, מפני שהוא נומרו בכניעה ובשפלות ועבמידה ובכריעות ותושבחות ותהלות, וכל כחותיו הנופיים צמים מהענינים הטבעיים, מתעסקים בתוריים, כאילו אין בו טבע חמי. וכן יהיה צום החסיד בכל עת שיצום, שיענה בו הראות והשמע והלשון, ולא ימירדם בזולת מה שיקרב אותו אל האלהים, וכן הכחות הפנימים "מדימיון (כ"א מיצר) ומחשבה וזולתי זה, ועם זה יהיו המעשים הטובים הידועים:

ן אמר הכוזרי מה המעשים הידועים:

ן אמר החבר המעשיים המנהגיים והחוקים השכליים הם הידועים, אבל האלהים הנוספים עליהם לחול באומת אל חי שיחייב שינהיגנה, אינם ידועים עד שיבאו מאצלו מפורשים ומחולקים, ועוד כי אין המנהגיים והשכליים ההם ידועים, שאם נדעם בעצמם לא נדע שיעורם, כי אנחנו יודעים שהענוה חובה, ומוסר הנפש בכניעה ובשפלות חובה, וההונאה מנוגה, וההפקר עם הנשים מנוגה, והביאה על קצת הקרובות מנוגה, וכבוד האבות חובה, וכדומה לאלה, אך הנבלת זה ושעורו

קול יהודה

אוצר נחמד

וילא משמתי: וצומו ביום ההוא. היום ציוס סעמיס: להתדמות במלאכים. שמשע מעלו כל עניני הגוף כפי יכולת שידמה למלאכים, כי אסור נהחלס וסיסו ושמיס וכו': שהוא גומרו. גומר סוס, ר"ל מוסק על סוס: בכניעה ובשפלות. סוס נכנס ונשכל בעניני סכליכו יקפ. כי אסור נעילת הסנדל וסוס סיון הנעס: וכל כחותיו הגופיים צמים וכו'. המתקו כולס סעלסס כמו כרלות וסעמע וסעסס וסדכרו וסעולת סידס וסכניס כולס נעליס מנללססס סעניכס ופוניס נלללססס: ס מתעסקים בתוריים. בענוה סוסס: מועב בהמי. מעסס סכסס סעליס קך לקיס הגוף לכד: וכן ירית צום חסיד. ססוס סולר ס כל כחותיו וסורס עמס סך קך נעודת ס'. ונעסור זס נקלס צום סמוכר סוס ערס, סענין סנלמר קדסו צום קדלו ערס (יול כ'): וכן הכחות הפנימים מדימיון ויצר מחשבה. כולס יסו נכדליס כיוס סוס נעודת ס': לכד: ועם זה. עם עסרת סדמיון וסמחכסס וסכחות ככלל: יהיו המעשים הטובים הידועים. ינע סלסס אל עניית סעמיס סידועיס כל ססס סוכיס:

שלימה אחיס נס יקד: וצומו ביום ההוא צום וכו'. סיסס ענין צומו ביום ההוא צום נכח וסלו סלקכר כו אל המכרסס העליוסס מנללכייס, כמלמר רבי אלעזר סנדל סכקו פ' ו', רסס סמלל סלל מלל ססרל כיוס"ל וסמר רכור העלמיס יס קך עם סלד סכקן כמלכסי ססרס, מס מלכסי ססרס יספי רגל סך יסכרל יספי רגל כיוס"ל, מס מלכסי ססרס קיסס מכל סמל סף יסכרל קיסס קיסס מכל סמל כיוס"ל וכו', ע"כ: שיענה בו הראות והשמע והלשון וכו'. עד סק ססיון כלל כל כחותיו היוליויס וסעלמיס כחכירו רלסיסס העיקרייס, ונגלל כדכירו צרון סמכסס דכור ומעסס: המעשים הטובים והידועים. כלל כזס סלסס חלקי סעמיס סמוסליס עליו חונס, סלסיס סכליס וסמכנייס. כמו סעיב למד על כיוסרס סיון ו', וסס ססר סוכור כעני סו' מ"ח, וסס סככככו עליסס סל סכ נכול כיוסרס:

ן המעשים המנהגיים וכו'. ככר העיוותין סוף סיון כ' כי סכככו כיוסרס על זס כעני סיון מ"ח: שהענוה חובה ומוסר הנפש וכו'. כל זס מסיסס אל סקסיס סכלייס ולין כו סכל מוסר, כי לל על סעסס לכדס יסיה סלסס כי נס מלד מלד יסיה ססל רוס: וההונאה מנוגה וכו'. מכלן וולקן נמשך כדכו על סעמיס סמכנייס סלר כסס ססורס סהכסס קכור סמדיס, וססיון ו"ל יניל סרטיס

סלר ככר כס מכל סעמיס: הנוספים עליהם. על סמכנייס וסכלייס: לחול באומת אל חי. ססיוסדיס לחול כלום יסרלתי: שירחיב שייחבגה. ססיוכ סוס ססלסיס יניסו זוסס סלום לפי סמכס סעליוס: מאצלו. סמלל: סמכנייס: וסכלייס: וסכלייס. ככקן סרטיס: ועוד כי אין וכו'. ר"ל סלילו חותן סידועיס אינס ידועיס נכסס, כי כרין לסס סכור סלסי וגכול מונכל: שאם נדעם בעצמם. אע"ס סלנו ידועיס מוסס: לא נדע שיעורם. כילל נסמק מס וכלום שיעור, וסדמכרס וולס: ומוסר הנפש. ניכר נססו: ההונאה מנוגה. לסינות סל כריו: וההפקר עם הנשים. לסקקי עמלו לסלסי סלום סלסיס: קצת הקרובות. כיוול סעניות כמו סלס וסלכות וסכס, סכל סלכות סכסיוס כום מנוגה: אך הנבלת זה ושעורו. כמו סנלמר ד"ל על סעסס ססכל ידועיס סריל חונס, כסיוס סלסס נכד ענין מולסו ומיעוס יסיו וסך כוסו קכור כסעיק סלמס ונכדור חי עול לכל חלו וכל מכס וכסס סעני סולס מוסרס יסיו מלד דל וסך רכס כלי סע, ועס"ל אין זס נכול סעמיס, כי יסכו סעדיין גלסו סרוסס על כל סלסס סס סל חלתי כס כמות

ושעורו עד שיהיה טוב לכל, איננו כי אם לאלהים יתברך, אבל המעשים האלהיים אין שכלנו מניע אליהם ואינם "נרמים" (כ"ל נראים) אצל השכל, והם נשמעים כאשר ישמע החולה אל הרופא ברפואותיו והנהגותיו. הלא תראה המילה כמה היא רחוקה מן ההקשה ואין לה דרך אל ההנהגה, וכבר קבל אותה אברהם, עם קושי

אוצר נחמד

קול יהודה

פרטים רבים מסוגי המעשים האלה: ואינם נרמים אצל השכל. דומה למה שאמר בראשון כינון כ"ט חלילה לאל מן השקר ושיגא בחזרה מה שהשכל מרחיק אותו ושימתי שקר. ויובא בו כהן ראש"ט ב"ל על ויהי לך לאות על ידך וגו', וז"ל, יש חולקין על אבותינו הקדושים, שאמרו כי לאות ולזכרון ע"ד (משגי' ח') כי לית מן הם לראשך וגו', גם וקשרתם לאות על ידך כמו (ש"ז) קשרם על אצבעותך וגו', ואין זה על דרך נטייה, כי בהחלת הכשר כחוב משגי' שנתה הוא כמשמעו, ע"כ לא נזיאלו מידי פשוטו, כי בהיותו כמשמעו איננו מכחיש שקול הדעה כמו ומלתא את ערלת שנצטרך לתקנו לפי הדעת, ע"כ. והוא מה שהשישו בהקדמת פירוש המורה בדרך השלשי בלמרו, וכל דבר שהדעת לא המחישם כפשוטו ומשפטו, נמשש ועמידתו על מהותו, ונאמרו כי ככה אמרו, ולא נמשש על עורים, ולפי זכרון נמשך הדברים, ולמה יתקור הנרמים לבהריות וגו', ע"כ. או יראה כי עם היות שאין שכלנו מניע אליהם אינם נרמים חללו בלתי שמים רק עם שמעשים וכו'. ובז"ל כתוב לחמר ואינם נראים אצל השכל. ויהיה ביצורו שאין השכל רואה ומבחין פעמים, ומל כן ח"ל לו לגזור על עשייתם, כדבריו הקודמים בלמרו אין שכלנו מניע חללו לגזור עליהם, אלא גם אחרי כן שהזרוע מן הפתיח אופן עשייתם עדיין אינם נראים כפעמים אצל השכל ואפע"כ הם שמעשים וכו'. והכי קרם ששם מלות שמעיות בשני סי' מ"ח שזכרו: **באשר ישמע החולה אל הרופא וכו'.** וכן הכתוב לומר (ב' בשלח) ויחמר אל שמוע השמע לקול' אלהיך ויהישר בעיניו העשה והאזנה למצותיו ושמרת כל תקו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא תשים עליך בו אי ה' רופאך. יראה שאין לך להקור הסכה אשר בעבורה יתקן זה מקיים המצו והנחום, רק זאת השיב אל נבך כי אי ה' הרופא הנחום שלך, חקה חקקתי גזרה גזרתי כפי הנאות לחועלה בריאותך: **כבדה** היא רחוקה מן הרקשה. לא תחכים השכליים ששקלו על אדם מורה על חובתה. ואין לה דרך אל ההנהגה. כמשעיים המנהיגים שלב אדם יחסך דרכם נכון לפניו, להאשים הקרן בלמעשה. אלפי כי מלא הם המורה והשכל בהכרח, בלמרו בשלישי פ' מ"ט, ויש במילה עוד ענין אמר גרין מלך, והוא שיהיה ללמדי זאת האמונה כלם, רצוני לומר מלמיני יחוד ה', אות אחד נשמי שיקבל, ילא יוכל מי שלימי מהם לצר שהוא פסאס יהוא גברי,

כמותו ומשפטים לכל ריב וכל נעם כמותו ואולי יזכר ממש. אל העוה בהמורה היה שישיעל נשפו גנד דמותו בני אדם כמותו, ולא כוף דבר גנד בני אדם אשר למעלה ממנו אלא כמותו, ונעם הפתוח שבני אדם, וכמו שחללו כדור מלך ישראל פסיה יותר הטוב והקרקף שבנין האדם בזמנו ויהיה נשפו שלם בעיניו גנד הפתוחים שכל האדם, כמ"ס ונקולתי עוד מלות ויהיה של בעיניו וסם האמונה אשר האדם עמם אכבדים (ש"כ ו'), ונראה שר"ל שהאמונה יותר פתוחה בעיניו אני מתקבר עממן להיותי של בעיני יזכר מן. ודומה לזה מאמר **ח"ל** בקרי אבות מלך מלך אדם כוח של ר"ל בלבד, הנהא ממון אלא על אדם. וכן ההנאה של מלך אדם מנוה לא בלבד הנהא ממון אלא אצילו הנהא דברים אכרה לנו התורה כמדבר ח"ל. וכן הספקר עם הנשים נקב לנו טעור הטונה, כדברי ח"ל כמ"ס טעילום בכל זום וכו' טונה תלמידי תמיים מליל טנה לליל טנה. והביאה על הקרובות יש כסס ג"כ מדר מוגבל בחורה כי פת האה מותרת ולשה דודו אכורה ג"כ טנה שזו קרובה יותר: **עוד** שיהיה טוב לכל. ר"ל שיש לנו גם כסס אלהי נחמיה העליונה, שהכל יהיה בעיניו שיהיה טובה לכל אדם להדריכו בדרך ה', כמו שחללו אע"פ שטעמו טובה יש מקיים טענות והנאות טוב, ויהיה גנד רשעים ועבדיו רצונו מקיימם לעבודת ה'. וכן הביאה על הקרובות יש מקיים טעור טנה, ענון יבוס אשת אחיו. וללא יתקבר נמנעו עליהם לענות על המלות שבין אדם לתבירו עד שיושלם הקצון האנושי על תנחיתו אשרי, וכמכור ע"כ כינון י"א: אין שכלנו גורע אליהם. אין אמתו מבינים ממנו שום דבר אצילו קחו: ואינם נראים אצל השכל, כז"ל. ר"ל שאין אמתו הכנה טורם אף עם טנה מה שאינו נראה אלא השכל: והם נשמעים. לומר מאחר שאין השכל רואה עשייתם, עשייתם חללו מלד שמעיות בלבד שך זווט אלוטיו: **באשר ישמע החולה אל הרופא ברפואותיו.** שטנס קה"ש המתעסק ברפואות יקבל אהם אע"פ שזכנס מרים כלענה ודחויים אלא חזם טענס וחזם כרית ונשפן קרם כסס, לא יתאחס החולם בשידע כי זה הרואה למד מלגלג הנחות ויודע עוד כאינינו ובידיו והכריזים ואלף החמות שפועלו על ידין ויבדו רוח החיות סוככו וכו"ך עם הים בכל התקין, ויודע א"כ מתלה אשר בקרבו מאין כזה ויודע עוד ברפואות לכל נעם ולכל מתלה, ואו יתקמן לו מיריות כרפואות שטס כמעט רגע וטחמים לו הוי הפוס"ל, וישמע לחסא כלל הכנאותו. א"כ משעיים האדם לגנד עיניו שאליו הרמות יזיור כל כשר חושב לו חרדי טנן כוח נראה עם טונס וטונס הוא הוטון שמת חסס, והוא הרופא הוטון לו מלות ידועות והסגוה שיושיע בעולם הם ובעולם כזה, שלא יתאן אהם השכל אע"פ שהוא רחוק ממנו, כמו שלא יתאן החולם ברפואות אע"פ שהם טענס ממנו אהם: רחוקה מן הרקשה. מן הסיקס השכלי: ואין לה דרך אל ההנהגה. אין שום ככרה למילס טהפא מדרך הנהגה הקצון האנושי כמו שזכר אחרים כגול ויבוא: וכבר קבל אותה אברהם. כבר נוס אהם אלוטיו לאכבדים אף שלא תמס החורה עדיין היא היתה ראשית בעיני מן המלות האלוטיו כעבור עיניו חלסי ככחום כמזוהו :

קושי הענין על הטבע, והוא בן מאת שנה, בנפשו ובבניו, והיתה אות 'בו' (כ"ל ברית) להרבך בו וזוועו הענין האלהי, כמו שאמר והקיסותי את בריתי ביני וביניך ובין זרעך אחריו :

ה אמר הכוזרי באמת קבלתם התורה. הזאת כראוי, ועשיתם אותה בהשתדלות גדולה במקהלים "בהזדמן (כ"ל להזדמן) אליה, לשבח עליה ולזכור שרשיה ועלתה בברכה, וישמעאל ופרס טרתו להדמות אליכם, ועלה בידם הצער מבלי ההנאה אשר ימצאנה מי שהוא חושב בסכה אשר בעבורה טובל הצער הזה :

ז אמר החבר וכן שאר הדמיונים לא יוכלו ישמעאל ופרס להתדמות אלינו בדבר. הלא תראה אשר קבעו יום למנוחה במקום יום השבת, היוכלו להתדמות אלא כאשר ידמו צורת הצוירים אל צורת בני אדם החיים :

י אמר הכוזרי כבר חשבתי בענינכם, וראיתי שיש לאלהים סוד בהשאיירכם, ושהוא

אוצר נחמד

עם קושי הענין על הטבע. המילה ענין קשה על העצם להחוק מכבר הילך הקטן בן שמונה, ואף כי עליו היה הענין קשה לטיותו כבר בן מאת שנה : בנפשו ובבניו. היתה קשה עליו המילה גנפו וכנניו : והיתה אות ברית. והיא ג"כ מזה גנולה שיהא אות קיסור אומם ישראלית כבוד אלסי לדעת כי אל עליון מקדש בנאות שסס למעלה שאינם נראים אל השכל :

ח התורה הזאת. כלומר הסודות האלה שיהא מזה המילה : כראוי. כדנים האמר בחוכה, והאם מלים בן שמונה ימים : בהשתדלות גדולה במקהלים. אדם מקיימים המצוה האלה בנאות גדול באכסיה עם כדכים : בהזדמן אליה. והוא כחמ כזוילדי בן שיהיה לקיים המצוה מילה, וכן המל כבר המילה וסכנה ושאר המצטקקים כולם ששים ושמיים נשפחה : לישבח עליה. ומשמים האלה אשר קדמו במלוו : וזכורו שרשיה ועלתה בברכה. והאדם שרש מזה וז והעולם בעצמיה נטווים שיהא אות ברית בינו ובין יתכרך, וזה חכר בכרכה במכרכים האלה והמילה, האלה מנכך כרוך אדם ס' וכו' להכניחו כדניו של אברהם אבינו, והמילה מנכך בא"י וכו' אשר קדש ידיו מנשן וחוק בשאר שם ולאחיו חתם כמות ברית קדש וכו' : וישמעאל ופרס שררו וכו' : שפך הם נמולים הכל הוא שלא כמנוח שמונים עד בני י"ג שנה : שררו להדמות אליכם. הם שומרים עלמם כמולם להדמות לישראל : ועלה בידם הצער. אשר המילה : מבלי ההנאה אשר ימצאנה מי שהוא חושב בסכה בסיבה וכו'. אין סכנה להקדמות המצוה ממחוק לטעם המילה, כמו שמחיק לדעת ישראל בשמחה ויפירה על האמר כשוככים סכנה שם אות הכרית אשר יע יתכרך ובין בני ישראל וכן כדילט ס' מכל העמים נתן לנו את תורתו והוא מקיימן אותה על נכון :

ז וכן שאר הדמיונים. כמו בן נשאר עמיים הם רוצים להדמות אלנו ולא עלמם בידם : לא יכלו וכו'. כ"ל כי אינם יכולים להקדמות אלנו במצוה דק : יום למנוחה שישמעאל קבע לו יום ששני במקום השבת : היוכלו להתדמות האם הם שומרים אותו כמו שאנו אומרים הכניס, הלא ששים סכנה מלחמה, וכדכים האכסיה ונשפחים משפחים ונשפחים ונחתינו, ומלך שאין לו סיוע שם אזה האלה לבנות רק יום אחד : צורת הצוירים. השופים יור כחומר גמדי כדמות אדם, שאינו דומה אל אדם הכי :

כדוחם וסמון עמידים סוף רלס ומקך מקדס לתת י"ג ש"ה כנולחט

קול יהודה

כי פעמים יעשה האדם כן כדי להגיע אל הועלת לו כדי להקבל אל אשיו זה הדם, אך זה הפעל, כלומר המילה, לא יעשהו אדם זו או כנינו רק מחוק אמנם אחותי, כי אין זה שרש כבוק או כיה כזרוע האלה ענין שיהיה קשה מאד, וידוע ג"כ רוב האהבה והכר הנמלא באהבים שסס כלם כסימן אחד והוא על זורה ברית וכו', ע"כ. וגם בעל העקידה שם זה להועלת שני מתועלות המלה האלה, ועיוין במקומו ס' לך כך שער י"ה :

ח בהזדמן אליה וכו'. אפשר שיהיו בזה ההזדמות המונע כבוד ששים ועדה שער לעשיית המצוה האלה, כי יתן הדורש אמרי שער לקרוא בשם בעלי הכרית ושם ימנה לדקוח ס' כשעמי שפרי המצוה הלו, והוא מנהג שפוס אהרן בן ישמעאל ישראל בעשוי. או כיון להזדמות הקהל במקום פשייתה, אשר במקהלים יברכו ס' ושפתיים ישחווה עליה כבוד וקול זמרה ובהרחוים ובשירים, וזכר רב טוב שרשים יביעו ודקקה ירנו, ועל כן עלתה בברכה, כאמ"ל שנת פרק ר' אליעזר דמילה הניח אמר רשב"ג כל מצוה שקבלו ישראל עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב שם אבינו על אחרך, עדיין עומדים אותה בשמחה, ע"כ : וזולתכם וכו'. הופיע מהר פתקן : אשר ימצאנה מי שהוא חושב בסכה וכו'. היה הסבה המפורשת ככתוב פתקן לך לך והקיסותי את בריתי בימי וביניך ובין זרעך אחריו לדורותם כדכים עולם להיות לך לאלהים ולרעך אחריו ונחתי לך ולרעך אחריו את ארץ מנוכר וגו', והאם את בריתי קשמור וגו' זאת בריתי וגו' המול לטעם כל זכר וגו' והיה לזאת ברית בימי ובימיכם :

ז היוכלו להתדמות וכו'. כי השקם לא יוכלו כמנוחה עליהם כמו שזכור סימן י' :

י וראיתי שיש לאלהים סוד וכו'. הסוד הזה יתבאר כדכתיב סימן כ"ג באמרו שים לאלהים

שיש לאלהים סוד בהשאיירכם. האלה המייק סוף כל

ושהוא שם השכנות והמועדים מהנדול שבככות בהשאר (כ"א להשאר) תארכם והדרכם, כי האומות היו מחלקות אתכם ולוקחות אתכם לעבדים בעבור כינתכם וזוך דעתכם, והיו משימים אתכם "עד (כ"א עוד, וכ"ל עם) אנשי המלחמה, לולא אלה העתים שאתם שומרים אותה השמירה הזאת המעולה מפני שהם מאת האלהים ולעילות חוקות, כמו זכר למעשה בראשית, זכר ליציאת מצרים, זכר למתן תורה, וכלם ענינים אלהיים אתם מוזהרים בשמירתם. ולולא הם לא היה אחד מכם לובש בגד נקי, ולא היה לכם קבוץ לזכרון תורתכם מפני שפלות נפשכם בהתמדת הגלות עליכם. ולולא הם לא הייתם מתנעמים יום אחד באורך ימים, וכבר היה לכם בזה ששית ימיכם מנותת הנוף ומנותת הגפש (כ"א אשר)

אין

קול יהודה

אוצר נהמד

לנלטים ברו סוד והכמה כהמה נרגיר הרע וכו'.
 תאמם עקה היה הכוזרי כהמנצח ואינו יודע רק למרסא ענינו יספוס שים לנלטים סוד מה כהשארת אומה זו הדלה, אשר עם היותה צנרת בלם הגולה היינה חלקת: והיו משימים אתכם עד (כ"א עוד) אנשי המלחמה. אם הוספה הוה אמת ונכון כך פרשא, שעוד מוסף על האמור היו ג"כ משימים אתכם אפי המלחמה והייתם יוצאים צנבאותם. אך העולה על רוחי וכו' הסיח לתקנו עם חשמי המלחמה, והכמה מוצררת. ועל אלה היה דוה לנו של רשע בלמרו וזה דתי המלך ליוס עופים, וכחמ"ל דמקשי שהם בזה"י פה"י: מפני שהם וכו'. הוא קטם לשמירה המעולה הזכרת: ככמו זכר וכו'. אמר זכר למעשה בראשית על הצפת, וכל ספח וסכות בזכר ליציאת מצרים, כלמרו כי כסכות הושבתי את בני ישראל כבזילוי אותם מאלף מלכים. וגם השבת ככלל בזה לפי פעמו השני הזכר בצדנות השניות. ואמר זכר למתן תורה על גת הנשועות. ובכן רמו בדבריו אל השכחות והמועדים שקדם זכרם: לא היה אחד מכם לובש וכו'. וכבר הוזכרו ז"ל לא יהיה מלבושך של שבת כמלבושך של מול, ע"ד קבוצה"א מבוזר שרמו על לבסות מקום: ולא היה לכם קבוץ לזכרון תורתכם. ככהחלף עם יחד בבתי כנסיות שבהם הלך תורה מפי המורים אשר ביום השבת ביום השבת יעברו לחמה של מורה לפני ה' תמיד: לא הייתם מתנעמים וכו'. לא הייתה לכם שלות השקט וחלילו צבת החמה, וגם היותם להחמט מדס נפשכם, לולא היה טעם ה' אליכם עליכם בקריאתו לשבת עונ: ששית ימיכם וכו'. ההשנות הזה עולם בין השכחות והמועדים, כי שבתם כ"א ומועדים שצטע וחללו צבת החמה, וגם היות הנל"ם מסלר כלם בלתי מגיע לששית שנה זו אשר ימוסיה שס"ה, שהיו יום שודפים על המין, לא ישים אליו לנו, כי לא יקיים כעבור האחד עשר לעשות סוסם שחנן, וכל שכן בהתיחבו לימי שנת הלגנה שהם של"ד, כי כ"ס צבירכם ששיתם חמש, ולא ימיוהו אלף ימיוהו

עלותכם: ושהוא שם השבתות וכו'. מהנדול שבככות שפית ספנת והמועדים שם ללטים לכסך גדולה אשר בעבור נחיס גנוים: בהשאר תוארכם. שיאר לכס האר קיבון אותם מיוזרת ולא התדברו בלמן לריכס בין העמים ולא השאיר לכס שם ישראל, כמו שקרה לשאר האומות שקדעויות כששטם בסי די לריכסם, כמו עמון ומואב ונלש ודומים כהם: והדרכם. שיהי לכס מואר אדם וסידור אנשים: כי האומות היו מחלקות אתכם. לולא כסכם והמועדים היו האומות מחלקות האומם וכסחלית ולוקחים אותם לטע נעדים לשמ לפניסם ובסילוסים ומשימים אותם עם אנשי מלחמה, וזה כיו ועדיים אלו עאלו ואין מורס להם בצדק, ואף לא היו יכולים לעמוד על עמם ממחלנת סמכותה ולכסח שטטנו עד שסיו חוזרים לרסם ובהם ח"ו שם ישראל: אלה העתים. כסכות ומועדים: השמירה המעולה. שאין איש יולא ממקומו ביום סבת וסיו מעביר לשו וסוכר מכל ענין מלחמ, וכן כמועדים לא שסיו לו כ"א חולק נש: מפני שהם מאת אלהים. אינם כמו המגיס לשאר אומות עכ"ס שלג הביע לטם מלח אלטים אכל סס מרס הכימום קבטו ימי מנוחה להמון לבנות ממלכתם, ולכן סם מקילים כהם כסס, אכל אהם חרדים על קיומה לביטוח מוטם ס': ורעילות חוקות. יש לעטם קיומם סבות ועלות חוקות. שסס זכר למעשה בראשית, והמועדוס זכר ליציאת מצרים, ותג סבנויות למתן תורה: ולולא הם וכו'. לולא סבת המועדות אל היה כיון שישראל זכר בגד נקי לשלמות כנייטים ונדלותם, רק כשדי לכדד ספנת כל אחד ומלסם ככל הסצוט כדי לגבד ספנת ככסות קיום וכמחלל ומססס עד ששאר לכס תארכם והדרכם: ולא היה לכם קבוץ. לולא מועד וצבת שבהם סטס שונתים ממלחמ יוכלים להקבץ אל כתי ההלל והמדרכות לשמוע מן רבני סדור אשר חלסם חלף תורס להמון כמקפלות ההורוסם דרכי סגולה וזה הספסס אשר ישעון, כמו שנהגו ביום חכמי סל"ס כעודע: ספני ששלות נפשכם. לא היו חוקים ככסות קיום ולא קיבון: לא הייתם מתנעמים יום אחד. ופ"ס לילי סבת ומועד, סיס זכר בגלות חוסף עליכם סם ימיכם ולא היה לכם טעם חלילו עם אחד נמשך לריכות ימיכם: וכבר היה לכם בזה וכו'. משהם מלחמ ירוח וסללם כהם למחוח נפשכם: ששית ימיכם סונות הגוף וכו'. כי כ"ס ימים ל"ב כהם, וסיו תועדע שסני ימים, יום סראשון ויום סביעי מן ססס ויום ח' וס' מן ססכות, וסגרת יום ח', וכו' ימים ר"ס (ססות סמיד שני ימים שאין סלחוסים ויכולים להגיע לשום מקום, מלבד כרסולים סיס יום אחד) ויום סכסוים: כסי שסס יום, וסול אחד משהם מן סס"ס קירוב: דעה חלרס חסיסס כמחמה:

אין השרים יכולים עליה, מפני שנפשותם אינם מתישבות ביום מנוחתם, כי אם יצטרכו ביום ההוא ליגיעה ותנועה, היו נעים ויגעים, ואין נפשותם במנוחה שלמה. ולולא הם היה כל יגיעכם לזולתכם, מפני שהוא מוזמן לשלל, אם כן הוצאתכם בהם ריוח לכם בעולם הזה ולעולם הבא, שההוצאה בהם לשם שמים:

יא אמר החבר, החסיד ממנו נזהר במצות אלה הדברים האלהיים, ר"ל המילה והשבת והמועדים ותורתם המצווים מאת האלהים, ולהשמר מן העריות, והכלאים

אוצר נחמד

ולולא הם וכו'. ר"ל לולא ימי המנוחה שלחם מתענגים כסם ומזיזים הולאות לא היה לכם שום הנאה בכל עמל עבודתכם ויגיעכם לזרם: מפני שהוא מוזמן לשלל. המזון שיש לכם הוא מוזמן לשלל לאיוב אשר עליכם כנאותכם, וכנאותם את כל הון צדיקם יקחו להם ולזרם כאשר יקרא הרבה פעמים. ואם אתם תאכפו ממון אין אתם בעומים שלא יעלה רוח המושל עליכם לקחה כל אשר לכם מידכם: א"כ הוצאתכם בהם. מה שלחם ומזיזים כהולאות השכונות והמועדות בהם. ואם אתם תאכפו ממון אין אתם בעומים שלא יד המושל יכולה לנזוף עליו עוד, וכאלו הוצאתכם ממון שאינו שלכם: ולקוח"ב. הסדר שמר לכם לשמ"ח לנחול על הוצאתכם לכבוד יום המועד והשבת לשם שמים:

קול יהודה

למנע המורה בשלישי פרק מ"ג באמרו שיהיה שביעית חיי האדם בהנאה ובמנוחה וכו', לא שם פני בתיבתו למעדים כלל בלתי לשנה לבדו כמבואר שמה: אין וכו' ויכולים וכו'. כבר העירונו לזמן ט' כי זה ממה שלא יכלו בו להדמות אלינו: ולולא הם היה כל יגיעכם וכו'. שאילו לעבדים לוקחמו או עס אשפי המלחמה כאמור היו בתיבו כטוב משולה ונעזב כמדבר ויגיעמו היה הפקר לזרם: מפני שהוא וכו'. כי יגיע כתיבו מתמודד ותמתוסם, וקרוב כדומתו אל השלל: א"כ הוצאתכם בהם וכו'. ר"ל על כל דברי הועלת המנוחה שבתם ובמועדים אשר מצרו, ריוח והלכה יעמוד ליהודים כש"ח וצבא מכה הולאתם לזרבי מנחה השבת והמועדים, כיון שבמאמצותם יבדו למנוחה יהיו והמזון והנפש ככל הדבר הטוב האין דבר, ולא יקרא עוד שמה הולאה כי אם ריוח. וכעת יאמר בדרך מליצה השיר מוסף על שפמו של דבר, כל ממונותי של אדם קצובין לו מ"ה הון משכורתו וי"ט שם הוסף מוספין לו. ועל התועלת הנגשך מן השבת לפני הלוקי, הגוף והנפש, כבוד המורה בשני פרק ל"א מעין דוגמה עינינו וכו', ולו חבורה השביעה והמנוחה לקבן שפי הענינים, באמנת דעת אחייו והוא הדות הטובים המורה על מליצות ה' בתחלת המחשבה ובעיון הקול, וזכור חסדי ה' עליו כתיבתו ממהם סבלות מזרים, ובאלו הוא הד שכל דבנת האמתי העיוני, ומקוץ הענין הנשמי, ע"כ. וכבר עוד בשלישי פרק ל"ה שלחם השכונות והימים טובים היא להגיע אל דעת אחי, או למנוחה גוף, או לנשיכת ימד. וביאר שם ט' מ"ג שענין השבת עשמו מפרסם, כי כבר נודע מה שבו ההמנוחה עד שיהיה שביעית חיי האדם בהנאה ובמנוחה מן העמל והעזרה, שלא ימלג ממנו קבן וגדול, עם מה שממחיד ומקיים הדעת הנגשך מאל הדורות, והיא האמונה בהדות העולם, ע"כ: שההוצאה בהם לשם שמים: כי לולא זה אין התועלת המקוים מושג על יד:

יא החסיד ממנו נזהר וכו'. החבר הזכיר כתימן ו' כהשגבם האלהיים אשר תחסיד ככחמנו נזכר כסם, והסתכל במצות מילה, והסתווי הספיק דבריו בשבת קיום המילה ככחמנו ונכנת קיום שמה ומעט. ואח"כ אמר החבר לדבריו ואמר שאין עולם מלמד מהמעשים האלהיים אשר לנו מאשר האין עולם האלוף ממון אלל נוסף עליכם יותר ויותר: ותורתם המצווים. דיניהם המצווים כיצד לנחול ודיני

ועל המנוחה הנגשך מן השבת לפני הלוקי, הגוף והנפש, כבוד המורה בשני פרק ל"א מעין דוגמה עינינו וכו', ולו חבורה השביעה והמנוחה לקבן שפי הענינים, באמנת דעת אחייו והוא הדות הטובים המורה על מליצות ה' בתחלת המחשבה ובעיון הקול, וזכור חסדי ה' עליו כתיבתו ממהם סבלות מזרים, ובאלו הוא הד שכל דבנת האמתי העיוני, ומקוץ הענין הנשמי, ע"כ. וכבר עוד בשלישי פרק ל"ה שלחם השכונות והימים טובים היא להגיע אל דעת אחי, או למנוחה גוף, או לנשיכת ימד. וביאר שם ט' מ"ג שענין השבת עשמו מפרסם, כי כבר נודע מה שבו ההמנוחה עד שיהיה שביעית חיי האדם בהנאה ובמנוחה מן העמל והעזרה, שלא ימלג ממנו קבן וגדול, עם מה שממחיד ומקיים הדעת הנגשך מאל הדורות, והיא האמונה בהדות העולם, ע"כ: שההוצאה בהם לשם שמים: כי לולא זה אין התועלת המקוים מושג על יד:

יא החסיד ממנו נזהר וכו'. שם החבר אל לנגול דבריו על מנהג החסיד אללו אשר מראש התאמר היה דברו עליו ויך הלך ונמשך עד סוף ימיו ה', ושם הורה כי לו יאורו המעשים הטובים יהודיים אשר באר עינים ס' ז' בחלוקתו המשולשת למנהגים ושלכיים ואלהיים. ובהתייגעו על ציבור האלהיים בא זכר המילה באר הבאים, שמתנה מתגלגל הדבור ג"כ על השכונות והמועדים עד סיומן י' כאשר הראית. ועשה לפני המלך יתייב למלא את ידו בהודעת משפתי החסיד במעשים ההמה לשבת מוימים, ומן האלהיים המוקדשים בהם. ומתי ראשיית המילה והשבת והמועדים שקדם זכרם מתימן ז' והאלה, ושלשלת אור, כי המילה לאות בריה, והשכונות והמועדים לזכר נפלאותיו אשר עשה. והמשיך לזה זכרון הקיום ממקום שמים ראשיית שרשיכתם. אשם כי עדיין לא עלה בידי מה שחננו עליו דעתי בצמחום שיעור סדורם אללו, כי למנע לחם סדרים אחי יענע וקשה עליו לזווג ספור דברים בלתי שומר המזונות על סדר המשך נאות בזין הקדימה והאחור. ואולי לא כיון החבר לזכרם הנה על סדר, עקב שיהיה רוח אחרת עמו, ומתי כוננו להסך באכלו יצרו עם דבשו ובהיבדו לפגמו בערבותיו יער זומה חקום אלהיים אל מקום שישול שם יהוא, כי בללם יהיה החסיד הוכה מהם מכל מקום בכל עם הדומים לפניו, ויהי לו הבלי סדר לסדר. ואף גם זאת לא אשר צרימיו אחי לקרב דבריו אל הסדר כאשר יוכלון שמת: ולהשמר מן העריות וכו'. אל פרשה אחרי מוס יקדושים

הענינים

הכלאים בצמח זבבנדים וזבחים, ובשמיטה וביובל, ולהשמר מע"ז ומה שנתלה בה, ולהשמר מדרוש ידיעת העולם מולתי הנבואה או האורים וחתומים או החלומות הנאמנים, ולא ישמע אל קוסם ואל חובר ואל מעונן ומנחש. ולהשמר מהשגרות והזיבות, ולהשמר מבעלי חיים הטמאים במאכלו ובמגעו, ומן הצרעה, ולהשמר מהדם והחלב מפני שהם חלק אשי ה', ושמירת מה שהוא חייב בו על כל עבירה ישונג ומיזר מקרבן, וזולת מה שהוא חייב בו מפדיון בכור (כ"א והבכורות) והבכורים ועל

אוצר נחמד

קול יהודה

וקדושים וזכר כיני הכנאות זו אחר זו הוא טעם אש נפש דגדריו אלה. כי העריות פורש עניני כסף אחרי מות, והכלאים נלשח מיניו כהמלה קדושים, והשמיטה היובל רחש פרש"ח כזר כיני. וכל אלה המצרים הם נעלמי הסנה חקוק נחקקו גזרות עזרו: ולהשמר מע"ז וכו' ולהשמר מדרוש וכו'. כל אלה מיהיהים לנכוד יתוד האללים, ובפרשה אהה נללו בכזר שופים לחמרו, כי אהה בא אל הלך אשר ה' אליהך נתן לך לא תמלד לעשות כהעובד הגוים ההם לא ימלא כך מעביר בנו וכתו באש קוסם קסמים משען ומתגש וממקש וחובר חזר וגו' תמים תהיה וגו' כי הגוים וגו' ואהה לא כן נתן לך ה' אליהך נבוא מקרבך מאחך כמוי יקח לך ה' אליהך אליו תשמעון וגו' ולהשמר מהגרות והזיבות וכו'. הכז הטהו שצקן שדרכן להזיק נוטו

ודיני טה: בצמח. כלאי כרס וזעיס: ובבגדים. כלאי צדיס: ובחיים. טל לעשות מלאכה בשני מיני בעלי חיים כמו העור והצמר: ומה שנתלה בה. תשמשי ע"ז אכרים כהנאה: ולהשמר מדרוש ידיעת העולם. כשנראה לעת איהו דבר הנטל ממנו אסור לנו לטעון ולנחש עליו או לשאול כמכשפים וסדים: מולת הנבואה וכו'. אין הדרישה מותרת רק עם הדריש מלא כהנאו או מאורים והומים למך: ולא ישמע. ר"ל דהיינו טל ישמע: מבעלי חיים וכו' ובמגעו. ר"ל שמונע שרשים הטמאים הכסן מוזהר ליגע אשילו כעצמה, ואף יסדאל אם נגע זה אסור לאכול קדש ולכנס למקדש: ומן הצרעה: כמ"ס השמר בנגע הצרעה וגו': על כל עבירה בשונג. כגון טהלה ואשם בעברו על אחת מה"ז כריתות על ודלן טהלה ועל סניקס אשם טלו: ומיזר. כגון קרבן שנוטה העדות שנוטה הפקדון וטפה מרופה שנאין על המיזר: והבכורות. כזר כהנא טעובה

ונפשו של אדם, ושמירתן עליו מפני הפומחה והפמפוס, והחלה ענין הבעלי חיים הטמאים במאכל ובנגע בפ' שמיני, ואחריהם נמשך ענין הצרעה כפרשה חזיע ומצורע, ואחרונה הכהן והזיבות סוף פ' מצורע. והנה המזכר שנה מדרש, כלאי כיון להקדים הטמאה היוצאה מגופו, והשאר היביר על סדר. ושמח הולך להקדים פומחה הכ"א לצרעה מפני שהיה לשומאה ז"כ קלה חבוט בנגעי צרעה, כמו שסופר על הכהן שהכלתי שמר מן הכהן והיה הולך מצורע, כמו שזכרנו בשני סימן כ"א, ולפי זה נאמר שהקדים הכהן והזיבות היוהר עממיים כביבאל הצרעה, ואחר כך פומחה בעלי חיים שיה הם מנול ליה כמאמר: ולהשמר מהדם והזרוב וכו'. כי כן כהוב בפ' ויקרא והקפידים הכהן המזכחה להם אשה לריח יתווח כל חלב לה' תתק עולם לדורותיים בכל משטומיכים כל חלב וכל דם לא האכלו. וכחב עליו הראב"ע אחרי שהחלב והדם לגבוה הם אכורים לכס וכו', ע"כ. גם כפרשה זו כהוב לאחר כל חלב שזכר ועז לא האכלו וגו' כי כל אוכל חלב מן הכהנה אשר יקריבו ממנה אשה לה' ונכרה וגו' וכל דם לא האכלו וגו'. ולדעתו של הכר גם הדם כולל בעטם הזה, שכן כהוב בפ' אחרי מות כי נפש הכשר היום הוא ותי אשם על המזבח לכפר על נפשומיכים כי הדם הוא בנגע אשם ע"כ מן אמתיו לבני ישראל כל נפש מחס לא האכל דם וגו'. אמנם אין להשדו פן יפחה לבנו לסור אל דעה הראב"ע שאין חלב אסור מן הכהנה זולת חלב הנקרכים עמם, רק החצאלר כוונה נטויה ממכחה לענה הרב"ז אשר העריך שם חלמחה ע"ד הראב"ע והביא ממנה ביאורו בכלי טעור בית ה', בצאמרו מן הכהנה אשר יקריבו ממנה, לא יתכן שיהיה פירושו מן הכהנה שהיא עממה קרבן ולהוציא את החולין, כי הכהוב כבר אהה בסדר ויקרא ססה ע"כ שם תהי ופיו, וגם כאן וכו', עד אמרו והראיה כהמורה שפירושו מן הכהנה אשר יקריבו ממנה, מן המין הקרב, כי כן נאמר בערפין ואש כהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה' כל אשר יתן הקרבנות בצאמרו בשלישי פרק מט"א, וכן כהוב יש בו כרח למה שיהנו בו בני אדם וכבר כבד בו הקרבן להגדילי, ע"כ. ומה שביאר הטעם בחיבור הדם והחלב בצאמרו מפני שהם חלק אשם והם טל משה כן בשאר, לא היהי זולת לטוקה ולמכשול ולחכן עף לחלות בו דעה הראב"ע אשר זכרנו, כי אמנם אהיה עליו כמלק מלין בצאמרי שביאר הטעם כמה שומאל בו כהוב מצורע, ואילו היה מולא כן בשאר לא היה מומע מהכריזו גם כן: בשונג. בעברו על אחת מה"ז כריתות: ומיזר. כבא על שטחה מרופה או בעברו על כל שנוטה העדות והפקדון, וכמו שכתבנו על כיוצא בזה בשני סימן ל"ז אחריו ומלכד מה שהיה חייב על כל זדון וטגנה, וגם חמאל רוב הענינים אשר יציר בשמוך מסוב האללים, וכבר סימתימה שם במצאים מסודרים. וגם טה כמלו דמזמיה הסדר המכר שמה בנתינה זכרו כל עיני קרבן היחיד לחמשה מיניו המזכריים

ועל כל לידה שתהיה לה קרבן. ומה שנראה ממנו "בזיבות" (כ"א מזיבות) וצדקה קרבן ומנחה, בלעדי מה שהוא חייב בו סמעשר ראשון ושני ומעשר עני והראיון שלש פעמים בשנה, והפסח ותורתיו שהוא קרבן ה' חייב בו כל אזרח בישראל, והסוכה והולולב והשופר, ומה שהוא צריך מהכלים וכלי הקדש הטהורים למנחות ולקרבנות.

אוצר נחמד

סבור ליתן לטקן וככור כהנה עמלה לפדות: ועל כל לידה וכו'. קרבן יולדתה שהוא ככש לעולה וזמר לתעלה: ומה שנראה ממנו בזיבות. מה שראוי לקרבן סכז והכנס סכז שני תורים או שני בני יונה, והכסף אם תראה שלש ימים לרועים דם כימים הראויים לזיבה והוא כעוף י"א יום שנין נדס לנדס, ר"ל מעט שהכסף מתחלה לראות דם, והיו סכז' ימים הראשונים ימי נדס ואחר י' ימים נקראים ימי זיבה עד י"א יום, ואז כימים אלו אם רואה ג' ימים לרועים סוכרת י' נקיים ומיכלה קרבן זיבה כעמית ואחר' מותר לניי דם, וכן תמיד. ואולם סכז אם רואה ג' ימים לראות כן כיום אחד כן כבלש ימים י"א יומא שבעת ימים ומיכל קרבן כעמית וצדעה. המזוער מניח אחר טכורו שני ככשים האחד אשם והשני עולה וככשה אחת לתעלה: ומנחה. המזוער מניח עם שלש ככשים שלו שלשה עשוריים כלול כרכושים סמן (מנחות י"א): בלעדי. מלמד: והראיון. עולה לזיבה: והפסח ותורתיו. כלומר הקטיו: שהוא קרבן ה' מ"ש' אש קרבן ה' לא הקריב כעמודו, ולו סוד גדול כענין כל אורח שחייבין כרת על כיעולו מ"ש' כל קרבן: כל אחד בישראל. קרבן זה כל ימיר מישראל חייב בו אין קיי: והסוכה והולולב. כל אחד מישראל חייב כעמית ישיבס הכוכה וזיולת לולב: והשופר. אשם שאין בו מעשה כלום חייבין בכל לשעור אותו כר"ס: ומה שהוא צריך קרבן סכזים סכזים הקטושים מתקדש כמו שהלכו והמזוער והאחון: וכלי הקדש. המטעלים להשמיט הקרבן: והטהורים. על סכרס הקדש

קול יהודה

המוזכרים להרמב"ם כהקדמה זמחים, ושם כסי' י"ו הגמתי כללם לפיך כדברים אחרים. וזה כי כחמרו כבאן ושמירת מה שהוא חייב בו על כל עבירה כשונג ומזד מקרבן, הנה נעט זו בהלק מה שחייב על מעשה שעשה או על דבור שדבר, וזכורו כדיון ככור וזכורים נעט זיטור ההלק שמתחייב בו על ענין יהיה כעכסיו, וכחמרו על כל לידה וכו' ומה שכתב וכו', כיון להלק הקרבן שמתחייב בו על ענין שיהיה כעופו, ומה שחמר מעשר לחפון ושני ומעשר עני גם הוא מסוג מה שיהיה כעכסיו ככבור והכטורס שקדם זכרס, ויהיה זה מכלל שניו של סדר אשר זכרנו. ומה שחמר והראיון וכו' זה הלק הקרבן שמתחייב בו כהגיע זמן ידוע מזולה מעשה אחר, כי על כן זכר בו כפרס שהוא קרבן החייב בו כל האזרח ישראל, לומר שחין זה הגיו כעמשה רק הזמן גורס. ומה שזכר כסוף מניד הדברים והכדונה וכו' הוא החלק שמתחייב דרך דבר או דגס כעכסול הכל שמה. אמנם יחר הדברים הנכסוים כחלמט הרבי הוילאי מרכז הסדר למחלה עיני: ועל כל לידה וכו'. גם כעני ס' י"ו נקבלו כולו שלשה אלה כלס כחחד כחמרו, ועל כל לידה שהיה לו וכל זיבה וכל זרעה. וממה שכחבו שם כעכסר כי לידה זו שמתכסר אילני על לידה ממש, עב היהיה סוכלה ג"ז ששמעוה תולדות המאורעות וההקריס. ואולם חוכב זו הכוללת על היולדה גם לבעלה ומראה שעל המקן זה חייב אוחה הכהוב קרבן, ובפ' המקבל ובפ' אין בין המודר תניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עביר על אשתו וכן כל קרבנות שהיה חייבת, ופירש רש"י כל הקרבנות שלא כגדר ונדבה כגון קרבן זביחה ומפסח ואשם, וכך נדבר הוסכסוה דקרבנות חוכבה כאלו כעכסיל לחוכב גופס חייב הבעל לבעל שלס כעכסילה. ולענין שיעור הלשון נעשה להאמר וכו' שמירה מה שהוא חייב בו על כל לידה שחסיכה לה קרבן, כי האמס יש לידה שאין לה קרבן, כמו ששנינו ככריתות פ"ק אלו מביאות קרבן ומכלל וכו' והמכסיל אומרים עד שיהיה בו מזורה אדם וכו', אלו מביאות ואילו נאלל המפלה ואילו ידוע מה הפילה וכו', אלו שאינן מביאות המפלה כפיר מלל מים מלל דם וכו'. ואולם ראויו היה לפי זה שישאר ועל כל לידה שיהיה לה קרבן כי זכר ועלכ כריתו, ועוד ראויו הוא שדבריו כבאן עם דבריו המכסיל מעין זה כעני יחזו יכונן על שפתיו. ע"כ אמרתי שהכרסס הכוכוה ועל כל לידה שהיה לו, שפה אחת וכדברים אחרים עם המזוכר לשם, ומתיה מלל קרבן נקשרה עם החוב הנכבד למחלה, כאלו אמר ושמירת מה שהוא חייב בו על לידה שחסיכה לו ומה שנראה כמכנו. כאלו אמר מה שראוי לו ויבוקס מידו משורה הדין: ומנחה. היא המזכלה על פסרה המזוער כמזכר כמקומו: ומעשר עני. מראה שהמקום הנלוח ליככוה היה בין החורות המכהוים שזכור כעמון, אמנם יזרעו עם חכריו מעשר ראשון ושני שלא חתפרד החכילה, או הלויט ענין המעשר רומז כמסכרו לכוד מן הכודות, אס לנכדנים העשרה שזכר הר"ב"ב כעמיתו סוף פ"ג י"ג, או לענינים ייחר עניונים ועמלים: על כן כיהו זכרונו בין החקיס האלהיים: והפסח ותורתיו. זכנה מן הפסח ככל דבריו ולכל משפטיו: כל האזרח בישראל. ולא כיון כזה להוליא מי שאינו אזרח, שהרי כחוב מפורס פ' זה אל כרעיה כל עדה ישראל ישנו אזרח, וכי יגור אחר גר ועשה פסח ל'י' המול לו כל זכר ואז יקרב לעשורו כזה כלארה הארץ וכל ערל אל יאכל בו, תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הנר כעכוכס, רק הוא אף דבר שפסחס מורה על כל נקבית זורה הוא עם, ועוד כי עיקר המלצה על האזרח, וכמה שורה אמרו יהיה כלארה הארץ, ולישאל דקדף אשם גבי ככזה כל האזרח כירסאל ישנו כעכוכ, וכיאר שם רש"י האזרח אשם, כירסאל לרעס הגרים: ומה שהוא צריך אל הכלים. אולי כיון למה ששנינו כעלישי מכסורים, כעשמיים

ולקרבנות האלה, ומה שהוא חייב בו מהקדושה והטהרה, ושמירת הפאה והערלת וקדש הלולים. וכללו של דבר שישמור מהענינים האלהיים מה שיוכל להיות נאמן באמרו לא עברתי ממצותיך ולא שבתתי, מלבד הנדרים והנזירות והשלמים ומה שהוא מקבל על עצמו מהנזירות. אלה והרומה להם הם התורות האלהיות, והשלמת רובם בעבודת כהנים. אבל התורות הסנהגיות, כמו לא תרצה, לא תנאף, לא תגנוב, לא תענה ברעך, וכבוד אב ואם, ואהבת לרעך כמוך, ואהבתם את הגר, ולא

קול יודעה

הטעמים מביאים כנוריהם בקלותם על כסף חכם, והעניים מביאים אותם בשלי נזרים של ערצה קלוסה, והסלים והזכורים נמים לכהנים, ר"ל סלי הערצה הקלוסה. ובסוף ישיבה כהוב לחמר, כלשר יביא בני ישראל אה המנחה כלי פהור ביה י': וכלי הקדושה וכו'. הם כלי ערצה המוקדשים: בהקדושה והקדושה לקדש עמנו ממוהר ההלוות ההמרות ולהכמר משומאם מקדש וקדשו: ושמירת הפאה. לפי דעמי כיון בזה לפאה ראש זקן, כי הפאה נשדה כבר נללה כהוב המות המהגיה וזמו שיהבאר בסמוך: מלבד הנדרים וכו'. שאין אלו נעלים בחיוב כמו האחרים שמכור. ועין בעין הראה כהוב החבר לזון לבפר על עיני הכבוד אשר הועלה עליו חובת המות הנהיגה בפני הכית, וזה נראה כהוב לדבריו הראשונים שאמר סימן ח' אך בזמן ארץ ובמקום הזה והנה הוא וכו' מי שהכנים עמנו להזר וכו', והכוזרי שאלה סימן ב'

אוצר נחמד

קודש: למנחות ולקרבנות. והוא על שם לזון הסמוך כסף ישיעו, כלשר יביאוי בני ישראל את המנחה ככלי פהור ביה י': ומה שהוא חייב בו. בעסק הקדושות: מהקדושה והטהרה. להכמר ממחשבת פגול ומחשבת חון וחיבה לשמה, וכסף עק קאה דזכיה כש שש דברים הנה נזכר וכו': ושמירת הפאה. פאה כהאם וזקן: וקודש הלולים. כהנה רביעית מייד ללכל הפירות כירובלים: מה שיוכל להיות נאמן בערתי לא יערהו וכו'. כמנהג של יר"ע אחרון של פסח מהודין כנהה רביעיה וכנהה שיעיה מן שמיעה ואחרת בערתי בקודש מן כהית, והוא וידוי כולל על כל המנחות שאדם חייב מנחה האדמה ועליהן אומר לא עברתי ממנחותי, ר"ל ממנחות מנחת ארץ המדיני, ויעקר נאמרו לא עברתי וכו': והשלמת רובם. רוב עבודת הקודש מן כהנים מלמד בהמיעה והשפעה ונחוח כהנה כזרים, והתורות המהגיות. ר"ל ממנחות מנחת ארץ המדיני, ועליהן אמרו אלמלי לא נהנה הכהנס לאויס היא שמות: ועיובת

ח"כ ספר לי מעשה הכהנס שזכר היום, ומשם נטע הכהנר חמיון ג' והלאה להגיד לו ישירי של חסיד זה, באמרו החסיד הוא המהר וכו', ושם הם שנים ללכת הדברים שגדאש השפאק אהרם באמרו הכהנס חמיו חזרה ר"ל להשלים ענינוי אשר בהל כמו שביארנו, וגם אמרי כן אלא השלום אהרם בחשפתי הכהנס אלזנו סימן כ"א אשר וכבר ספארתי לך מה שעשה הכהנס בזמנו זה והיחך אהה כהנר שזיה בזמן ההללה היא ובמקום האלהי ובחוק העם היה וכו' ואין נחליה כגופו ובגדיו כומאם זכות ודוה ושרצים ומחיים וזרעה ויולת זה וכו', ע"כ. לולא האמתי לראות בעיני שכלי כי עם היות המפור הולך ומשפר על הכהנס בזמנו, לא דבר ריק הוא ממנו עיני המאות הללו על פי הכלל המושמש, כל העוסק בפרשה עולה כאלו הקריב עולה וכו', כי אמנם כוונת הכהנס אללנו בעלמא שגדאש בקרבנו, ומזהו המדמה להנחיל הכהנרה בשמחות, ויראה בעיני שכלו ולבנו יבין כאלו פעל ועשה כל המאות ההנה במקומן ושעתן, ומה יקרו רשעו ומחשבותיו לפני האל המעלה עליו כאלו יזרף מחשבתו למשפט. וכבר אמרו ר"ל במשבת תעניתו פרק כהנא ח"ל בהרשם להקד"ה בצריה עין הנחמיה בזמן שאין בהמ"ק קיים מה ההא עליהן, ח"ל כבר הקדמתי להם סדר הקרבנות על זמן העוסקים בהם מעלה אי עליהם כאלו הקריבו קרבן לפני. ובמחמתו פ' הכי עני שערין, גם מדרש תנחומא דרשו מאמר מלאכי ובכל מקום מוקפד מוגש לשמי ומנחה פהורה, אלו ח"ה העוסקים בחורה כהננה עבודה ככל מקום ומעלה אי עליהם כאלו מקטירים ומנחיים לשמי, שאלמר זאת החורה לעולה למנחה, זאת החורה לא עולה ולא מנחה, ע"כ. עוד שם אמר ריש לקיש מ"ד זאת החורה לעולה למנחה וגו' לא העוסק בחורה כאלו הקריב עולה ומנחה (פי' מדלג חביב זאת החקק ר"ד זאת החורה), אמר רבא האי לעולה למנחה עולה ומנחה מעני ליה, אלא אמר רבא כל העוסק בחורה אינו נזיך לא עולה ולא מנחה ולא העסק ולא אשם. ח"כ יחאק מאי דכתיב זאת חורה החסאה זאת חורה האשם, כל העוסק בחורה חסאה כאלו הקריב החסאה וכל העוסק בחורה אשם כאלו הקריב אשם, ע"כ. ועוד שם דרשו מה שאמר שמה (ד"ב ג') הגה אינו ביה לשם לו אלהי להקדיש לו להקטיר לפניו קדמה מימס ומערכת המיד ועוטה לבקר ולכרם לפחיתו ולהשמידו י' אלהינו לעולם זאת על ישראל. והקדמה להם ר"ל אך יהיה זאת לעולם על ישראל שהרי קרבנות בשל, ואמר רב גידל אמר רב מוצה כניו (פי' בשמים) ומיכאל אשר הגדול עומד ומקריב קרבן, ור' יוחנן אמר אלו ח"ה העוסקים בהלכות עבודה ומעלה עליהם כההוב כאלו נכנה מקדש בימיהם, ע"כ. וכן הורו דבריו סימן ל"א באמרו כלב הכהנים מפני זרעם לעבודה וכו' עד אמרו וכלב הכהנים כדי לקבל שכר, ע"כ. וע"כ יהיה זאת לפנים שישאל אהה קריאה לא יוס בפרשת המיד אשמתם איזרו מקומן, כי יז יסיה להם הכהנר ככל מקום וכל זמן: אבל התורות הבהגיות. מלאך

ולא תבאשו ולא תשקרו איש בעמיתו, והתרחק מן הנשק והרבית, והזהר במאזני צדק אבני צדק ואיפת צדק והיון צדק, ועזיבת הלקט והעוללות "הפארות (ל"א) והפאות), והדומה לזה. והתורות הנפשיות והם הפילוסופיות, כמו אנכי ה' אלהיך, ולא יהיה לך אלהים אחרים, ולא תשא את שם ה' אלהיך, ועני תוספת מה שנתבאר בתורה הזאת, כי הוא יתברך יודע מצפוני בני אדם כל שכן מעשיהם ודבריהם, ושהוא נומל על הטוב ועל הרע מהם, וכי עיני ה' משוטטות בכל הארץ. ואין החסיד מתעסק ולא חושב ולא מדבר עד שיאמין שעמו עינים רואות וצופות תומלות אותו על הטוב ועל הרע ופוקדות עליו כל מעוות מדברו ומעשיו, והוא הולך ויושב כירא ותרד המתבייש ממעשיו לעתים כאשר הוא שמח ושש, ותוקר נפשו

אוצר נחמד

קול יהודה

ותיחל צילום החלק השני מן המעשים המכרס' ה' : והפארות. 'כאמרו כפרה תלך כי תחבוט ויתך לא תפאר אחריך וגו', וכאז שס רש"י לא תפול הפארתו שמי, מתכן שמימין פאה באלין. ובכן מקום יומת לנוסח השני ג"כ שכתוב בו והפאה, לרמוז על שתי פאות, פאה בצדה ופאה באלין, ויודק דברינו כי הפאה המכרס למעלה ר"ל פאה הראש והזקן : והתורות הנפשיות וכו'. מתכן ויתך מתאר עיני החקירה השכליים שהוא חלק השלישי בתוקפו המעולשם סימן ה' : הפילוסופיות. שם הפילוסופים הגיעו להשגתם מהם עיונם : עם תוספת מה שנתבאר בתורה וכו'. כי עיני הפילוסופים לא ראתה הכרה מתחתם אלהים ואלוה : מצפוני וכו'. מתשבה מעשה ודבור, שגשש עטרים כאלו לפיו ככני מרזח : ועיני עיני ה' משוטטות וכו'. לא תמקום מיוחד ממנה בלבד, כאלו האמר בל"א, על דרך מאמר הכתוב ב' עקב עיני ה' אלהיך בה וגו', רק עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ כמו שמתבאר במקומות אחרים : ואין החסיד מתעסק ולא חושב ולא מדבר. כענין מתשבה מעשה ודבור שקדם זכרם : ופוקדות עליו כל מעוות מדברו ומעשיו. ואלו מתשבה לא זכר, כי לבני ישראל היה אור במתשבותם לבלי להפגם בתחומם זה השני, כאלו שאלו הקב"ה מרזח להם מתשבה ומתעשה. וכבר זכר האמר סימן ה' שאלו פאה שגשש כחות המתשבה אשר אין המלך ממנה, באמרו, ואם לא תמקן התשובה מהמתשבה בעבור שגשש כרעיונים עליה וכו' תקנה המתעשה ותחודם על הכרעיונים ויתקבלם שלא תזכרם בשגוה וכו' : והוא הולך ויושב כירא וכו'. עיך למשנה הלך ונסוע כיראה ונכחה, ובכל מלך ומלך יהיה אדם משדה חמיר ומתבייש ממעשי הבל השולם. ובאמרו לעתים. כיון כי בכל עם ועם שניאלה הכרס להחשב במשנה ההם, עניו יחורו נחשבו על חכרונם. ועל מה שגשש חכרונם בשלישי ב' ה' באמרו ועל אשר ישיאלו נרכי החמיר והחורו ללכתו והרפתו החפורסם, יאמער על מה שמתקב על ויבט ויכלם וכו', ע"ם : כאשר הוא שמח וכו'. כי זאת מתחנה עדי עד ופס השכינה עורס : ובאילו

השכלים הנפלים בשעת קריאת התפלה מן סיד כשאלמים אלומים ויהיו הנפלים אחת או שנים אכור לנקטן והוא נעשים : והעוללות. 'כאלו אשכול קצן שגבניו מחוכרים כבדרי וגם אינם נוגעות בו או אך הם מחוזות, לריך להיחם נעשים. ונקראו עוללות משכן עולל ויוק, כך האשכול הקצן סוס נגד שחר אשכולות כמו עולל ל"א : הפארות והפאות. כשמתקט שיות האילן לריך להיחם משע לנעיים, מ"א כי תחבוט ויתך לא תפאר אחריך, וישיש' כחומם לא תפול הפארתו ממנו מתכן שמימין פאה באלין. ונתבאר נקרא פאה כמ"א לא תכלה פאה שדך : והתורות הנפשיות וכו'. לומר הכחות השכליים מתחייב אולם : והם הפילוסופיות. ר"ל פילוסופים הכרס הגיע עיונם לבאר מציאות ה' והודים שגולם : עם תוספת מה שנתבאר בתורה. ר"ל נוסף על ידיעת הפילוסופים מתבאר כחורס : כי הוא יתברך יודע מצפוני בני אדם. ר"ל מתשבהם ונכחה, כענין שמתאר ק"ו כסם איש או אשה וכו' אשר לבנו שותה סיוס משם ה' אלהים וגו' לא יאבה ה' בנות לו כי לא יעקן אף ה' וקראו בל"א האור (דברים ל"א) : ושהוא גומל וכו'. ל"א חסד כמפעלו ומתלה לרשע כגמול דיו, כמבאר בספוק חוכר : וכי עיני ה' משוטטות בכל הארץ. כמ"א ידיעת סיוס השפוט אל לבנך כי ה' הוא האלהים כשמים ממעל ועל הארץ מתחת און עוד (דברים ד') : ואין החסיד מתעסק וכו'. דרכי החסיד שיהא כירא וכו' ויכחשו מרתפת על פניו חמיר : שעמו עינים רואות. ר"ל שבעולמו יש עין רואה ומתקפת מן השמים על כל מעוליו מתקן ועד גדול : וצופות. כמבט על דברים נעלים : ופוקדות עליו כל מעוות מדברו וכו'. הוא עוקב דין עם כל עוות שיתגלו מדברו ומעשיו כעמדת, שאלו ש"ז נמשך האדם שלא נוסר בדברו ומעשיו שלא ילך מהם האדם כמ"א יודק הכיס וגו' ומגיד לאדם מה שח (עמוס ד'), ודרכו ח"ל כירי מתיגים שאלו על שיהא קלה עין ח"ל לאחשו עמדי האדם ליתן דין עליו : והוא הולך ויושב כירא וכו'. כליכה וישיבה וכל מעשיו כיראה, וכמ"א המורס ח"ז פרק ל"ז הוכה כהג"ס כש"ע א"ח סימן א' ז"ל, שיוני ה' לגדיר חמיר הוא כלל גדול וצופות, כי אין ישיבת האדם ומתעוהו וסוף לבדו כביתו, כי שיבתו ומתעוהו ועסקו והוא לפי מלך גדול, ולא דבורו ורבתו סיו כרעונו והוא סם לחשי כירא וקצונו האדם האדם האלם וכו'. ל"א כשישיב האדם אל לבו שמתקן הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו שושן עליו והואה כממשו, כמו שמתאר אס יבהר איש נכבדמים וחי לא ארלוה נלם' : הוא יגיע אליו כיראה ויכחשם ויחמד כש"ז ונשחו ממנו חמיר, עכ"ל : לעתים כאשר הוא

גפשו אצלו בעת העבודה, וכאילו הוא זוכר טובתו לאלהיו כשהוא סובל הצער בעבודתו. וכללו של דבר שהוא מאמין ומקבל מה שנאמר הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מה למעלה טמך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין. ויראה שמה שאמר דוד "המענה" הנאמנה (אינס בנ"א) הנומע אוזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט, וכל מה שאמר בזמור ה' חקרתני ותדע, יחשוב

אוצר נחמד

שמה ושם. בעת שהוא שמה נעניו העולם, ותיכיש מפני כדלו, מאחר שאינס שמחה על מלכו לכמה מה זו עושה: ותיקר נששו אצלו בעת העבודה. רק

בזאת יבמה בעת שיגיע לעבודת ה', אע"פ שהוא מלמד עליו שזוכר טובתו אלאיו עניו עמו, ולאו והלצר שכולו עליו נתקן לו: וכל מעשיך בספר בבתים. כלומר כל מעשיו נחויים לרין והשכון עליהם: הנומע אוזן הלא ישמע וגו' (הכלים יג'). כלפי מאמר הכשמים שאמרנו לא יראה שני ולא יבין אלאיו יעקב, ודוד עטן עליהם בינו בוערים בעם וגו' הנומע אוזן וגו', ר"ל שאלה רשעים הכלים שוענים שהלך ית' לגדלו ודוממותו ורומייתו איש שמתח בשלימו מאון ילורים בגשמיים, וכמה העשנה הוא נלכדו כל הכופרים בהשגחה, ודוד עטן עליהם בעשנו גאמה, ר"ל חמקה, מלשון יתד במקום נאמן, בלח הש"י נעם אוזן האדם נבחהם טלחה, טובה עטן חוק מקבל הקול מתקן עניו, ואוזן עמיה טועים כחמנה נבלה עטן חלוצת להכשיל הקשה הקול הנמוע אליה כזה והנה להרכיב הכשמים. וכן י"ע עטן במונה נבחהם נבלה גליותיים ועזרותיה ומלאים וזרדיים הכולנו בקרבה נמשע כל ארבעה חלקי החמות הראוים המסורסמות, וכל חמיה למד לא תשבע עינים מלהפליח על שמקום עין עטין, ואם הוא ית' שם חושלת הכמה והלאים לכדורא בגשמיים על ההשגה בעולם השכל, איך יתכן שהאומן והיניר המוליד לנים כללו למעיהם לא יבין מה הוא עשם הראות השמע, וכדורא ששמנו יתברך מקור השמע והכרוא, בעטין שאין אונתו יעולם להשיגם בדרך יותר מושל, ודי לנו חס שגראה מקור השמע והכרוא, שהוא כבניעו הקול אל חוק השמיעתי וכו' מלא וירודים דקים מקורם מן המוח. וכן הראות הוא כאשר יעונו הכור הכינים על איזה בשם, חזורים ממנו ומתקניו עטין ומשם יורדים על הכור כשמיים מלא וירודים דקים מאד וגם הם מקורם מן המוח, או נראה בגשם סוס, הכי מיד שרומיות המוח מרגיש הקול, או יעונו אור בגשם יודע שיש כאן רעוד כדור או שיש דבר נגד לגד שיעו. כשי שגלך הרוחיים שגלדס הוא אלו השכונים הוא הרואה ואיך תגלך המעלה הוא מקור הרוחיים והממילא כולם: במזמור ה' חקרתני ותדע (הכלים ק"ט) אלה ידעת שנית וקומי

קול יהודה

ובאילו רוא זוכר טובתו וכו'. ר"ל כלילו מחוק שמהחו בעת העבודה הוא זוכר לכבוד שם אלהיו טובה תמולתו עליו אשר שם חלקו בחיי עובדי עבודתו, שחין זו עבודה עבד רק עובדו ממנה מחמיר מאמר דוד חני ענדך כן מאמר פתחה למוכרי. ואי הכים מעטין חמ"ל בשבת כבונה, שעינו מחייקין לו טובה והכונה לומר שהוא זוכר החובה המושלת עליו להחזיק טובה לאלהיו על כל אשר נמלכו רב טוב בהחייבו על דרך לו טוב, כי מהוקה שנת העובד. וכבר קדם לו לשון כיוולא בו בלחמו סימן א' וזוכר פזונו עניו, ועיין שמה: ויראה שמה שאמר דוד המענה וכו'. ר"ל שיראה הכבוד הזה בשכלו כי מאמר דוד הוא העשנה הנלחמה והרפיה הכונה עד המחשבים ידיעתו ית' בלרפיים, והוא מה שאמר הנומע אוזן וגו'. והמורה גם הוא כזה עליו מירח כחף פטטה שכן כהב בשלישי פ' י"ט אמרו לי זה שנים ארבעים ממשיכיו אומתו והפולאים שים חמיהם ממאמר דוד ע"ה, אמרו כן היה מהחייב לפי היקשו זה שזרס הפה יאל, ויוצר היראה שיעק, וכן שגל החיכיים. והשכלל אלה חמעיין במאמרי ר' כמה רחוק מן הכונה בהצנח זאת העשנה, ושמע עניה. מזבאר הוא שכל פועל כלי מחכילים לולא שהפעל העשנה כבלי היותו מזייר אלו לא היה יכול לפשות לו הכלי. והמשל בו שהם לא היה הנפה מזייר עטין החפירה ומזיין אוהה, לא היה עשה המהם על הכונה הוזה אשר לא השלם החפירה זולתה, וכן שגל הכלים. וכאשר חשב מי שהשג מן הפילוסופים שהשם לא ישיג לא ישיג הפרטים ליהוה ממשיים החושים, והש"י לא ישיג בחוש אבל הענה כשליש, עטן עליהם בחיולות החושים, ואמר אם היה עטין השגת הראות עשם מהשם ולא ידעו, איך המילוי זה הכלי המוק להשגת הראות, התראה שנתקרה היה התחדש ליהה אלה זכה והתהיה ליהה אחרת כן ותחמיה ממילא אלה הזדמן שנקב בה נקב וכאלה ענד הנקב מחייה זכה וקשה. כוף דבר לחות עטין ומחילתו ועטיו אשר בהם מן החייון מה שמועד וכיוון בכלם מחייה זה אבל הוא כבונה מן העצם בהכרח, כמו שציאר כל מוסכם מן הפילוסופים כלם. אבל זאת ההנהגה הדומה למלאכה מחשבת תכל לפי דעה הפילוסופים מההלה שכליה, וכוא מפעולה בעל שכל לפי דיהתו, וכוא אשר הקניע אלו הכמות בכל מה שמואל לו כה טבעי, ואם השכל ההוא לא ישיג זה העטין ולא ידעו איך המילוי או הגיע ממחרו לפי הדעה הוא טבע סיביון אל זה העטין אשר אין ידיעה לו בו. ובאמת קראש שני בערים וכסילים. ואחר כך ההחיל זכר שיה הרכון בהשגתו ושהש"י אשר נתן לנו זה השכל אשר בו שני ומפני קלוצט מהכנין אמחרו ית' ההדמו לנו אלו ההפקות העומות, יודע לנו וימהשכחט זלם

ממקרה

יחשוב כי כל איבריו מושמים בחכמה וסדר ושעור, ויראה אותם נשמעים לחפצו, והוא איננו יודע מה שראוי להניע מהם. על הדמיון שירצה לקום וימצא כל האיברים כעוזרים ושומעים, כבר הקימו גופו והוא לא ידע האיברים ההם, וכן שירצה ללכת או לישב ושאר המצבים. ולזה רמז באמרו אתה יודעת שבתי וקומי, ארחי ורבעי וזית וכל דרכי הסכנתה. ויותר מזה דק ועמוק ממנו אברי הרבור, תראה התינוק מדבר כל מה שהוא שומע, והוא אינו יודע באיזה אבר באיזה עצב ובאיזה

אוצר נחמד

קול יהודה

וקומי וגו': יחשוב כי כל איבריו מושמים בחכמה וכו'. כל האיברים מושמים בחכמה ונלאה. כבר נאמר חכמי סבעו החאזונים היאך כל האיברים שגאדם מתעטעס כסדר נלאה ע"י סודיים הדקים הנקראים עשיוון ב"א, וסם רבים מהל מאורים בכל חלק ותלק, וסם נארגים כחוק כל האיברים בעלמות ובכשר ועכ"ל עמ"ס מעש חושב בחכמה נלאה אחת סנה ולאח סנה, אלו מעש ואלו סנה, עד שמתחיתם וכו"ל סם אלה נמתחים ואלה מתכווים עוללו כל התעויות שגאדם, ר"ל סם מציאים תועט כחטוי סכב כחלקים הנקראים מוסקלים בלטי"ן, להסמוך ולהסמה, והכריס ארכוס אין כלן מקומם. כמו שהאמר ד"מ אס רואה האדם לנפך אנכעוטי, וכו"ל סם מציאים שכל חלקי חוק סיד מתקברים ומתכווים, וכו"ל סם על גב סיד נמתחים; ואז כסכרת ינוף אנכעוטי, וכן ככל חלקי הגוף. וכסל כל כורידים סאלו מקורס מן סמוח ומן סנהם, וחיפך עשילס כולו האדם על איוו טועס, כורידים טושים עטולס חוש סכר והאדם מתטעע לני שמרגס פעולת כורידיו, כמו שאינו מרגיש עטולס כולוים וסמיס. אמור מעשה כי כל התעויות בני אדם ענין אלוים רוחמי סכורס ענין סנהם, כענין שהאמר מה' מעדיי גבר ואדם מה עיני דרס (משלי ב'). וז"ל דוד ה' חקרתי ונדע אלה ידעת עמתי וקומי וגו', כל הנזמור מסכר כולו סה: ויראה אותם בשמעים. האדם רואה כי חיפך לראוט האיברים מתטעעס: והוא איננו יודע סה שראוי להניע מהם. כלומר אין סדר התועט והסמלונס נגמרים וזס התועט: על הדמיון שירצה לקום. אדם חושב ורואה סיקוס: כל האיברים כעוזרים ובשמעים. כל האיברים סומים מתעטעס וסכוב ורידיס עד שגאדם קם: והוא לא ידע. האדם אינו עומק וס, וכן ענינו בלכות וסכנת וכל טעויות: ארחי רבעי, סלכיס כוריס וסמיס וזית, ורבעי מרגס רכני, וזית מלשון ז"כ, וכל דרכי סכנת, ר"ל למדת ז"כ סרגל, וסכר עליאות ענין האדם כטעויותיו ונחלס דוד על זס כחמרו אסח ידעת עמתי וקומי וגו' וכל דרכי סכנת, ר"ל שיש על אבי להטועע ככל דרכיו נחלס ולמסס ככל לש"י החפון: ארחי הרבור. ססס יריאה וסקסס וסלסון והטועס כניס כחכמה מובדלת, וכמעט לר"ך סכור קטן לנרש אודותיס: התינוק סדרב סה שרואה שומע. ר"ל גדול לכל סכמות יודע שמדבר ע"י ססס וסלסון וסגיון, למסס התינוק אינו יודע לך זס לך מנעול סה שמוע. וזס שגמר דוד לח"כ כי אין מלס בלבוני כן ס' ידעת כולס: באיזה עצב. סה סאלל סקסס: האל סלסלס ב"א והסמסוסים סכמריס כורידים זס סנה: ובאיזה

המקרה אין להפגית אל מה שחייבתו מן ההיסוד, אמר המלמד אדם דעת ה' יודע מהשבות אדם כי כמה הכל, ע"כ. וכבר שב הדבר לקבוע בו מהמרות בהמיטי ס' ו"ה ס' ז' בלמרו האלסיס יודע כל דבר קטן וגדול ולא ילמד מיידיעמו דבר, כי המבאר שהוא כדל הכל וסדרו וחקקו כמו שאמר הטועס ארון הלא ישמע וגו', ע"כ. והכן למרו הטענה הנאמרה, לרמוז אל חוקף הראיה שזכרנו טעמס המורס: וכל מה שאמר במזמור ה' חקרתי וידע, ויחשוב כי כל אבריו וכו'. סכוס יסרלה ג"כ הססיד הנכר כי כל מה שאמר דוד במזמור ה' חקרתי וגו', הוא הולך ומתפשט השבועט של מלסו לך כל איבריו מתמיס בחכמה וכו', שזכו מה עיניו בלמרו חקרתי ונדע, כדלס שסלפיו נחלקו ע"ל אסון תקון הכלי אשר יוציא למתפסרו ומציאו לו סהדורה שכתבועט כשעור סלות וכסדר כיון. ומענין זס חמלא לבעל חונת הלכנות עשר סהיניה פ' ה'. וסלפסר ג"כ לקשור הלשון עם הקודס, שיאמר ויראה הססיד הנכר סמה שאמר דוד סהטעה הנאמרה בלמרו הטועס ארון הלא ישמע וגו' וכל מה שאמר ג"כ במזמור ה' חקרתי ונדע, כל זס הוא מתוקן מחלוו ויחשוב בו שטעויות סדור איבריו ומקומם הנאמרו: ולפי הטועס שכתבו כה ויראה עמה שאמר דוד הטועס ארון הלא ישמע וגו' וכל מה וכו', סיס כיוולר סהני מתחלס כסכרת. ועל פי סהני דרכיס שזכרנו יוסב למרו ויראה אותם בשמעים ולחפצו וכו', על דוד המלשכ כדבריו נבדור סהניו האלכריס כלמור. אולס אני אדרוש אל דרך אחר טוב מזה וצוה, וזמור כי סהסס כרלשון הוא הכיון, ויהבאר למרו ויראה סמה שאמר דוד הטענה הנאמרה וכו' ככל ירואה מפי כמה סקסס. ויוסב למרו וכל מה שאמר במזמור וכו' אל הכלל הנכר בלמרו וכללו של דבר שהוא מתמין ומקבל מה שאמר הסככל וכו', ואליו הוא טעף אס נלשו על ססיד שהוא מתמין ומקבל ג"כ מה שאמר במזמור ה' חקרתי ונדע, וכן יחשוב הססיד הנכר כי כל אבריו מושמים בחכמה וכו' ויראה אורסם שמתמיס להלפו וכו'. ויספ קשקש ע"ס אמרו וכו' וסמיסיה הססיד חושב זס ככל טעויותיו וכו': וימצאו הלאברים כעוזרים וכו' והוא לא ידע וכו'. לזה רמז דוד בלמרו אסח ידעת וכו', ללכת וגו'. וזכר קומה וסלכיס ויסכיס, כנגד עמתי וקומי ארחי ורבעי, כי רבעי ואלו כמו רבעי ולשון יסכיס סללו גס כן. ובלמרו ושאר הוצבים, כיון ללמאר סככות וכל דרכי סכנתה: ויותר מזה דק ועמוק ממנו אברי הרבור וכו'. כוננו אל כיוור סככות הנמשך כי אין מלה בלטיני וגו':

ובאיזה מיתר ראוי לדבר. וכן כלי החזה בטעמי הנגון הוא מדמה אותם ומתקנם ואיננו יודע באיזה דבר, כאילו יוצרם ממציאם ומעבירם לו בכל העתים "ובצרכו (כל"א בצרכו, וכל"א לצרכו). והדבר כן או קרוב לכן, ספני שאין ענין הבריאה דומה לענין המלאכה, כי האומן כשהוא עושה רחים על הדמיון וילך לו, יעשו הרחים מה שבעבורו נעשו, והבורא יתברך בורא האיברים ונותן להם כחות וממשיך להם עם הרגעים, ואילו היו מעלים על לב הסתלקות השנחתו והנהגתו רגע אחד היה נפסד העולם כולו. וכשיהיה החסיד חושב זה בכל תנועותיו, איך לא תהיינת תנועותיו

קול יהודה

וכן כלי החזה וכו'. ר"ל שכן הוא ענין כלי החזה עליו ומיתרו וכו' אלל טעמי החזק אשר שומעם היתוק החזק: כי הנה הוא מוציאה אורם. ר"ל שהוא מחקה טעמי הניגון החזקים ועשה דומתם צנעיתם קול ומתקנס תקון נאות כשרים וחוללים אשר מעיינוו צם. או ישוב כעני ומתקנס אל כלי החזה החזקים, שהוא מתקנס בלופן שיוליא מהס קול נאה קול סדור קול משוכה להשלים טעמי הניגון הוא אשר נפשו חללה. והלשפר עוד לפרט מדמה אורם שמזייר אורם בדמיונו ואל"כ מיד מתקנס בהולאתם אל השפע: ואיננו יודע באיזה דבר. ר"ל בליה כח יסלם זה אללנו. וככל החזון הזה כחם הרלב"ג בשלישי משפר מלהמות ה' פרק ל' ח"ל, וכבר נעמוד על קלות קבול החמר רזוי האורם כשנעמוד על הועת האדם המטוערות לפי צוורו. והמשל שהאדם כאשר רצה לשורר שיר מה מזייר כנפשו, ויתטעו מיחפ מהצוור הואו כלי הקול בללו ההגועות הכללותה עד שהלחה המלאכה בכלי החמר להמליח בכמו אלל ההטועה, וכזה יתטעו אלצנעו יד בעל החמר בהנעת כלי החמר מהצוור אשר כנפשו בקלות רב מועלת שיתכונן בתנועה הטועה ח"ך רלוי שהעפסה. וכן הענין צדבור, כי האדם יבסוף ויזכר באותיות אשר ירצה בקלות מועלת שיתכונן יבסוף אות ואות ח"ך יגיע כלי הדבור בדרך שיבסוף באוה אות ההם כראוי, ע"כ. וכיוצא צדבריו אללה כחם צשטי חלק ח' סריק י"ח סמוך לשופו, יענין שמה: באילוי וכו'. לא אמר בזה מאמר מוחלם, כי עוד ישוב ללסק על חוק הענין באמרו בסמוך והדבר כי וכו': בכל הערתים בצדרכו. ר"ל בכל עת האמרו אל הכלים ההם: והדבר כן או קרוב לכן וכו'. ר"ל שהדבר כן שהבולא יב"ב עמנו הוא המתיאס והמטעמד אל הכלים ההם בכל שעה ובכל רגע לפי צרכו אליהם כמו שמרמז, או קרוב לכן, בליה אופן רזוי נעלם ממנו שרלחה החמרו להפקיד פקיד על זה במדרגה כלי אל המשכה רזונו, ובלבד שלא חתקן המקרה על שכמו בהסתלקות השנחתה מן הדבר ההוא, כי כבר הורה על ציטוט זה ברחשון סימן ס"ט ומן הוא אליהם. ח"ל ספני שאין ענין הבריאה וכו' וזה כי ח"ל היות שם פועלים חלופיים, הנה אם ח"ן פניו יתכרך הולכים בקרב מהייהם לא יעלה מזה שום פעל כלל. ועל הפועל

אוצר נחמד

ובאיזה מיתר. הם הירידים הנקראים נעוונת כל"א: וכן כלי החזה בטעמי הניגון. הסוה כסיהו מתרחכה וזו נפתח מקום לריאה הסגורה כחון לנעות הסוה להפסע וכו"ל מתפשטת ושולחת האויר דרך הקנס, וכשתתקלף והריאה נדמקת האויר יולא, ונעת שאלם מדבר או מנגן הסוה והריאה כמנועה רלוסה וזאת התנועה סוה לפי מדרגת הקול או הניגון כחוק או כחלם. וטעמי הניגון הם המדרגות הנקראים עלנען צנתמת החוויק"ל: מדמה אורם ומתקנס. ככר נודע להכמי החוויק"ל שהקול הערב הוא אכר יהיה כערכים סוים יודועים דוקא, רלוי שוכה ערך במדרגה ח"ל אל כ"ב וכן ס"ב אל כ"ג כערכים יודועים, והערכים הנאותים להשמיע קול ערב הם ארבעה, ח"ל נקרא ערעלי, וכו"ל ערך חמש אל ארבעה, וכן נקרא חווינע, והוא ערך שלשה אל שים, וכן נקרא ששקט, והוא ערך חמש אל שלשה, וכן נקרא אקטלווע, והוא ערך שים אל אחד. והנה בכלי חומר המיתרים שעליים מתוקנים לחלח מלואו כערכים, כמו שהממר שמיחר אחד שוקל חמש גרמים, והכני באחריו ארבעה, והשלישי אחד שוקל ע"ו סעדר סוה שלשה ושלש, וכן כל המיתרים כשכלי, בותן סולין מתחיים בשיעור שום סולכים על ערך אחד מלואו ארבעת הערכים, או מתוקנים לנגן עליהם ליהודע נגן. וכזה מוציא שהמנגן צשו אגרונ מתרחק ומתקרב עם כלי ההיחם כערכים הנזכרים, ככדי שיאל הקול כחוק וכרפיון בערך הכבוד להולדת הניגון, והמנגן אינו מרגיש בגופו כיאל הניגון יולא מתגונו: כאילו יוצרם. הק"ה אשר יאר על האדם וכו"ל צו קרוב נקבים מלויים מלויים: ממציאם ומעבירם לו וכו'. הק"ה ממליח דרכי הקולות ומעמיד כל הסחות וכלי הסוים ליהוים מונומים לנודך האדם לנגן צו כעט סילנה: ובצרכו. ככל עת שהוא יולא: והדבר כן או קרוב לכן. ר"ל שזה שאמר בלינו יונם ממליח וכו' לצרכו, אינו בדרך דמיון רחוק, אלל הוא כן ודאי שסבורא ממליח לו נעת הטורק ממש, או קרוב לזה, ר"ל שספ"ה ממליח ע"י כחה שחוק נעט ככל רגע, כדמסיק: דומה לענין המלאכה. שהאדם עושה כפועל כשו איזו כלי שחסינו לו איזו תנועה בעמנו כלפי כנעת יד האדם צו: כשהוא עושה רחיים. והרחיים סוככים והולכים מעמלה ע"י כניו החוח אשר לםס או ע"י שפך כמים: ויודך לו. אע"פ שהאומן הולך לו פעולה כרחיים קיימת לשעות מלאכתם חללו: מה שבעבורו נעשו. ר"ל פעולת הטעמים ודומה לזה ממה שנעשו הרחיים כשנילים: ומבושך להם עם הרגעים. כלומר אל יסור כח אליה וכשנעשו כממש רגע ואילו היינו מעלים על לב וכו'. כלומר אינו חסן ח' להלק בשמחה רגע אחד, סיה העולם כולו נעסר מיחך ככלליו וכספני: אכשיהיה החסיד חושב זה וכו'. אם החסיד

תנועותיו כלם כבר נתן בהם חלק הבורא אשר בראם תחלה וממשיך לחם כעור תמיד בהשלמתם, והוא לעולם כאילו השכינה עמו והמלאכים מתחברים עמו בכה, ואם יחזק בחסידות ויהיה במקומות הראויים לשכינה יחברוהו בפעל, ויראה אותם עין בעין למטה ממדרגת הנבואה, כאשר היו טובי החכמים בבית שני רואים הצורות ושומעים בת קול, והיא מדרגת החסידים, ולמעלה ממנה מדרגת הנביאים. ויוקבל תמיד

אוצר נחמד

חושב בכל פנות שהוא פונה שיהי' ס' סוף טעושה לו חיל לפנות כאשר הוא חסן: אך לא תהינה תנועותיו כולם כבר נתן בהם חלק הבורא. בכל דרכיו אל לנו נשכח בכל זה ודלא שכלל תנועותיו נק' ולא חלק כדוראשו לו ימ' על זה: אשר בראם תחלה. הקב"ה ברא תחלה סוף האניניו וכל חלק נק' : ממשיך להם בעור חסיד. סוף יפחד ממשיך לו הכוונה וטורס פמיד שיפעלו פעולות סוף האדם לפעולתם כאשר הוא חסן כנחיותו: באילו השכינה עמו. כהיות שכלל תנועותיו חושב כעול ס' ומשנה ידיו: והמלאכים מתחברים עמו. ככה התקנות המלאכים כמותו עמו כאופן שאינו רואה אותם רק הם דקיקים ברוחניות כמותו: במקומות הראויים. גלגל הקדושה: יחברוהו בפועל. יראה אותם ממע: עין בעין. נעומו יראה אותם כקול ולא דרך מראה סתמי או כאלום: למטה ממדרגת נבואה. רוצה לומר ואין זה עדיין מדרגת נבואה רק מדרגת חסידים שיאל נמשך מן הנבואה: טובי הרבנים. סגוים שנחכמים: רואים הצורות. כסוד כספי ויסיפון ענין מלחמות סיונים, שראה יסודם מכני ועדת חסידים ענין גודו

קול יהודה

ר"ל כל מה שזכר בזה ידעה שפתי וקומי וגו' ובאין מלה בלשוני וגו', אשר נחבאר מהם כי ס' פעל כל זה וכו' מלאויו בכל מיני הטעושות המוסכשות בו: אך לא תהיינה וכו'. ר"ל אך לא יתמך דרכיו לנו של חסיד זה בזהויה הסוב והגאות בשעולותיו, ומרששות כל פרי תנועותיו יבוא בית ס' אליו לתת לו זהם חלק בראש לכבוד שמו יחבדך, כהינה כי הוא הבורא אשר ברא תחלה הטעושות ההנה וגם אחרי כן ממשיך להם שפע תמיד להשלמתם, כאמר למעלה וממשיך להם עם הרגעים וכו'. ואמר בעור, כלפי אמרו כמה שקדם כליו יורס ממיאם ומעבירה לו וכו'. ונאמר שיהי' כי הבורא ית' ממשיך השפע לתנועותיו החכרות, והוא למו הולך דרך העור להשלמתם בחקון המשיגים הלאוים. ונאמר כעור, מקום הינה להגדור בו בחירות זו אדם, והוא ע"ד כהן לשיהר מביטין אותו, ובכן כה בחירה במקומו מוצא ועוד. או יאמר כשיהיה חסיד חושב זה בכל תנועותיו אך אחת הוא יבי' וכן שלא הייתה כל

התנועות הם תנועותיו ממש, ולא להחיות לעמו רק לבורא יחבדך ויחכמהו כאמר, הנה הוא בזה סבר תהה הגדולה כעבליה. ומתלה מן התנועות הכן חלק הבורא אשר בראם בהוזה לו כי ראשית הכח והכמותו המנו, ואמר כך הוא מכה בחירות ממשיך לתנועותיו כעור תמיד בהשלמתם כשכרון מטשה ראי לפי טרוא יפ'. ולפי הפירות הזה אמר כעור, להיות שזכ' ראוי להחיות בעולם אל הבורא ית', כי מידו הכל ומידו יאזו לו ואין השתלחו של אדם רק כמותו עור בהשלמת תנועותיו אשר הכין לו בורא בתחטתו שלם, ומשם אשר היה לו לפעול השליש עינים ס' פרץ לרוב מה שקדם בהם משלמות הכנה אשר זכה בה משלחן גבוה: והוא לעולם כאילו השכינה עמו. כדבר הרמב"ן ס' עקב אל ולדבך בו ח"ל, יתקן שפגלו הדקיקה לומר שיהיה זכר ס' והנהגת תמיד לא הפחד מהשפך ממנו בלבך בדרך ובשכך ובקוץ, עד שיהי' דבריו עם בני אדם כפיו ובלגונו ולבו אינו ממנה אל לפי ס'. ויתקן בלשני המעלה האת שיהיה נפשם עם נביאים לזכר נצור החיים, כי הם בעולם משון לשיהה כאשר רמו בעל ספר הסוד, ע"כ: מתחברים בו בכה. קרא התחברותם ככה כשהגיע מדרגת דקויות כסם להיות כבודם זכר עליו לממרו, אך כבוד עליו לא יראה עין בעין, וכמו שיזכר בסמוך: במקומות הראויים לשכינה כיון ללחמת הקודש המוכנה למראות אליהם, וכמו שזכר בשני מסיון ח' ובלאה, וגם בזה מסיון ח' אמר אבז בהתלה השפיעה בפרץ הקדושה בעם המוכן בעולם הנבואה וכו'. או נאמר שכיון למקוה המוקים ממטפה, ע"ד מאמר הכבוד ס' תלה יוד תהיה רק מחון למחיה ויאלח שמה חון ויחד תהיה רק על אור ויהי בשכך חון ומפרטה בה וטבת וכפיה את האור כי י' אליהן שמהלך בקרב מחניך וגו' והיה מחניך קדוש וגו'. ויזכה על זה מה שחברו בסמוך באמרו לו י' גדול בעיניך מה שאומר חסיד הקודש והיה הכבוד בניס הכבוד וכו' ואף גם זאת רואה אני את הביאור הראשון כהן יחד: ויראה אותם עין בעין וכו'. רחק ממנו מטשפ המורכב באמרו במקומות מהשי ומכללם ס' מ"ב, לא יעלה דעתך שיש ראיות מלך או שמה דברי מלך אלל במחלה הנבואה או בחלוט עם נבואה וכו'. ע"כ. רק המכה ימיו בדעה קדושים בעלי הורה, שכן כבוד עם פרק יורה, הא חן כהר דלהתחזק בהרהם סוף יחייב וכלוי וקוני' שדד לגביה הלא מלאכיו באחלית לאקדמ' ליה שלם. ולי תימא דהא באחלית וכי מלך יביל לתמתי מלאכיו והא כחיי עושה מלאכיו רוחות וגו', אלל ודלי תחל לון ונחתי לרשע' בנווט דבני שא. ולא יקשה רק הא, דהא ודלי אינון רוחין קדישין ובשפחה דנחתי לעלמא מתלבשין באיורי' וביסודי גולמתי' דלחמתי' לבני שא' ממש כהויו דיוקא' דלהון. והא חיי גבריה חיי' לון כהויו בני שא' וכו'. ע"כ. וכזה כהן הרמב"ן ס' ויאל ח"ל, אלל במקום אשר יזכר

התנועות הם תנועותיו ממש, ולא להחיות לעמו רק לבורא יחבדך ויחכמהו כאמר, הנה הוא בזה סבר תהה הגדולה כעבליה. ומתלה מן התנועות הכן חלק הבורא אשר בראם בהוזה לו כי ראשית הכח והכמותו המנו, ואמר כך הוא מכה בחירות ממשיך לתנועותיו כעור תמיד בהשלמתם כשכרון מטשה ראי לפי טרוא יפ'. ולפי הפירות הזה אמר כעור, להיות שזכ' ראוי להחיות בעולם אל הבורא ית', כי מידו הכל ומידו יאזו לו ואין השתלחו של אדם רק כמותו עור בהשלמת תנועותיו אשר הכין לו בורא בתחטתו שלם, ומשם אשר היה לו לפעול השליש עינים ס' פרץ לרוב מה שקדם בהם משלמות הכנה אשר זכה בה משלחן גבוה: והוא לעולם כאילו השכינה עמו. כדבר הרמב"ן ס' עקב אל ולדבך בו ח"ל, יתקן שפגלו הדקיקה לומר שיהיה זכר ס' והנהגת תמיד לא הפחד מהשפך ממנו בלבך בדרך ובשכך ובקוץ, עד שיהי' דבריו עם בני אדם כפיו ובלגונו ולבו אינו ממנה אל לפי ס'. ויתקן בלשני המעלה האת שיהיה נפשם עם נביאים לזכר נצור החיים, כי הם בעולם משון לשיהה כאשר רמו בעל ספר הסוד, ע"כ: מתחברים בו בכה. קרא התחברותם ככה כשהגיע מדרגת דקויות כסם להיות כבודם זכר עליו לממרו, אך כבוד עליו לא יראה עין בעין, וכמו שיזכר בסמוך: במקומות הראויים לשכינה כיון ללחמת הקודש המוכנה למראות אליהם, וכמו שזכר בשני מסיון ח' ובלאה, וגם בזה מסיון ח' אמר אבז בהתלה השפיעה בפרץ הקדושה בעם המוכן בעולם הנבואה וכו'. או נאמר שכיון למקוה המוקים ממטפה, ע"ד מאמר הכבוד ס' תלה יוד תהיה רק מחון למחיה ויאלח שמה חון ויחד תהיה רק על אור ויהי בשכך חון ומפרטה בה וטבת וכפיה את האור כי י' אליהן שמהלך בקרב מחניך וגו' והיה מחניך קדוש וגו'. ויזכה על זה מה שחברו בסמוך באמרו לו י' גדול בעיניך מה שאומר חסיד הקודש והיה הכבוד בניס הכבוד וכו' ואף גם זאת רואה אני את הביאור הראשון כהן יחד: ויראה אותם עין בעין וכו'. רחק ממנו מטשפ המורכב באמרו במקומות מהשי ומכללם ס' מ"ב, לא יעלה דעתך שיש ראיות מלך או שמה דברי מלך אלל במחלה הנבואה או בחלוט עם נבואה וכו'. ע"כ. רק המכה ימיו בדעה קדושים בעלי הורה, שכן כבוד עם פרק יורה, הא חן כהר דלהתחזק בהרהם סוף יחייב וכלוי וקוני' שדד לגביה הלא מלאכיו באחלית לאקדמ' ליה שלם. ולי תימא דהא באחלית וכי מלך יביל לתמתי מלאכיו והא כחיי עושה מלאכיו רוחות וגו', אלל ודלי תחל לון ונחתי לרשע' בנווט דבני שא. ולא יקשה רק הא, דהא ודלי אינון רוחין קדישין ובשפחה דנחתי לעלמא מתלבשין באיורי' וביסודי גולמתי' דלחמתי' לבני שא' ממש כהויו דיוקא' דלהון. והא חיי גבריה חיי' לון כהויו בני שא' וכו'. ע"כ. וכזה כהן הרמב"ן ס' ויאל ח"ל, אלל במקום אשר יזכר

החסיד מבכוד הענין האלהי הנמצא עמו מה שראוי לקבל העבד מאדונו שברא
 והטיב לו והוא צופוהו לנמלו או לענשו. ואל יגדל בעיניך מה שאומר החסיד קודם
 הכנסו בבית הכסא התכבדו מכובדים קדושים (כו') כבוד לשכינה, והתודותו אחרי
 יציאתו בכרבת אשר יצר את האדם בחכמה. וכמה גדולה הברכה הזאת בענינה
 וכמה מתוקנת מלותיה למי שהוא מסתכל בהן בעין האמת, שהקדים תחלה
 בחכמה וחותם ברופא כל בשר ומפליא לעשות, למד על פליאות מה שברא בחיים
 מהתחות הדוחים והמחויקים, וכלל כל החיים באמרו כל בשר. וקושר מצפוני בענין
 האלהי

קול יהודה

המלאכים בשם אלוים ענין הפרשה הזאת ופרשה
 לוס וכן ויאכז איש עמו וכן וימלאהו איש על דעת
 רבוטו, הוא כבוד נכבד במלאכים הרבה אלל
 היודעים מלכות, וישג לעיניו בשר זכרי הנפשות
 כהסידים ובני הנביאים, ולא אוכל לפרש, ע"כ. וידעת
 מה שגזרו אומר קנה כי המלאכים נשמיים לפי האמת,
 עם היות נשמותם יותר דק מנשמות האש, וכמו
 שכתוב בספר הפרדים שער הילכות, ואם כן יהיה
 מאמר הזהיר רוחין קדישין על רוב דקות הנשמות
 אשר לא יושג לעיניו בשר אש לא כההלגשם עוד
 באוירין וביסודי דגולמין, וכן יבטו דברי הרמב"ן
 שקדם זכרם. ולענין היותם נשמיים מסבבם הלא היה
 הדעה אשר גלה ההצר נרביעי ס' ג' באמרו ההלאך
 יש עשרה נכבד לעמו מן הגופים היסודיים הדקים
 וכו'. ושם באותה ספקא הודיענו כי זרחה ודמותם
 כזורת הולדים ודמותו, כמו שיתבאר, אך לענין
 המלבט לא ראינו בדבריו שום הכרה, כי מלד אחד
 יראה שיהי זה מה שכתבו בכתף הבור כפעל כשיבאר
 על ההלגשם ביסודות מורגשים לעין, ומלד אחר יש
 לומר שאין זה רק כמה העין הגססרה הנבראה למשיג,
 וכמו שיתבאר נרביעי ס' ג' : מה שראוי לקבל
 העבד וכו'. כי ירחמו עשהו ויולדו ויהוננו הכל
 בצורה החוד לא זולת זו. וכבר זכר הבילוטוף בשמיני
 מספר המדות כי גדולה אלהת המטיב למקבל טובותו
 יותר מאהבת המקבל אל המטיב: ואל יגדל בעיניך
 וכו'. כאלו אמר אל יפלא בעיניך וכו', והטובה לומר
 שמכא הדברים הנאמרים פד הנה לא נפלאה היא
 ולא רהוקה היותם קטם להם שיאמר החסיד למלאכים
 המהתברים עמו לכבוד המטיב, שאל זה יבטו בלי
 ספק החסיד החרד על דברו יתכבד באמרו דברים
 הללו כלפי משרתיו עושי רצון, לא זולת זה. והוא
 מה שזורה בכלל דברו להם, קדושים קדושי עלין.
 גם לא יפלא מקר דברו משפט הדרוהו אחי יראתו
 משם בנכרת אשר יצר אה האדם בחכמה, מהם
 שהעירותיך כבר על הכתמו ית' בכל אחד מהאליברים.
 ומאמר התכבדו עם ברכה אשר יצר כבר האוצר
 בהלכות קפלה להרמב"ם ס' ז' : למד על פליאות
 וכו' וכלל כל הרהיב וכו'. כי אמנם בקמן שרמישים
 מפליאת חכמתו וכו' כדבריו שקדם בראשון ס' ס"ח :

אוצר נחמד

גודי אש קשים באויר נלחמים באויהם: מה שראוי
 לקבל העבד מאדונו. מה שראוי לעבד סיהס מורא רבו
 על עניו טובו שרבו נלג נדג עניו : שבראו וכו'. הנה מורא
 פעד אל הכ כוח מטיי שקלו ככספו וזן אוחו ויכול לגמלו
 ולגשו, מל"ש שירא ממי שבראו ומטיב לו : והוא צופוהו .
 הקדים ורואל על מעשיו : לגמלו. לגמלו טובה על עבודתו :
 וזו לעמו. אש ימרה עושות : ואל יגדל בעיניך. אל
 יאח סימה בעיניך : התכבדו מכובדים. קדושים משרתי
 עניןו מנו כבוד לאלהי ישראל הכרו ממני עד שכונס ואעשה
 רצוני ואכוח אליכם ע"כ, וכוח בגמרה דברכות דף ס' ,
 ק' היה טובים לומר בזמנם כחכר כש"ע א"ח ש"ג א' :
 כבוד לשכינה. ר"ל לפי שהחסיד כל פנות שמהטכותיו
 שופת אינם רק כוכוון מעשה ס' וכן ידיו כהטעותו, ואמנם
 צניח ככסא אלויו רחלי לברכר דבריו קדושה וזינו יכול
 לחבוב שם מעשה ס' , לקך מהגלל כמאמר זה ומתקש שלא
 יפסרו מנתו המלאכים השומרים אוחו בעבור עויבת דברתם
 מלאכתו כהרומים כעם היות : והתודותו אחרי יציאתו .
 ר"ל לפי שגזר בדיקוון הכסא, בללחו כעם מקון זה
 בצודותו נפילתם הכל והכמתו, ור"ל שאין זה מקר יד ס'
 שיאח אדם לרץ להקך את רגליו, אבל היא חכמה נפלאה,
 וכדי להראות הגהותם נשפלים הכוללת עם זה הכחמה
 הגדולה שהאדם בכל רגע יהון ההה משקר יד ס' , שלולא
 שיוטבו כוחותיו ובני מעשיו על אושיהם להוציא הטובות ממנו
 יבטו האדם ויוטבו, או אלו יפתחו ביותר מלכרו גם כן אינו
 יבול להקמים. ושם שוארם בנכרה כלה יפתח אחד מהם או
 וכו', ומלאה שס"י רופא אוחו בכל עם וככל ששם : וכמה
 מתוקנות מלותיה. מלות הנכרס מיוסדות בתקון גדול :
 שהקדים תרלה בהרבהם. ר"ל שגריאל האדם חכמה
 גדולה, וכוח רוח אלהים אשר שם בקרבו ויטול טובש. וברא
 צו נקיים קמים וכו', ר"ל ששם הרוחיות כרה גוף בשמי
 ברכנה נקיים ונכרסה תולוים כזוה נפתח או נכרד ועי"ז
 פים סוף וטובכ וכל הכחות עושים פעולתם המידוי כסדרן
 וכל קרבו מהטעות הכופות לא יתקשו רגע, וזה הוא חיי הגוף
 וסכמתו : וחרומם ברופא כל בשר וכו'. ר"ל שזה ענין
 שפתינו כבר מלד שהוא בשר, וזם חייות : שברא בחיים .
 בכל עניי חיים מלד ששם בשר לריבים לכתות המחויקים אה
 סגאל למוון הגוף והוחים אה הסכולת הכלתי ראי למוון
 ר"ל, ויאל רפואה גדולה לגוף : וכלל כל החיים וכו' .
 לעין ששם הרוח הכחתי נאדם מלד שהוא בשר : וקושר
 מצפוניו. הנה העין החסיד קושר מהטעותיו בעיני האלי :
 בתחבולות

וקושר מצפוניו וכו'. ר"ל שהחסיד הנזכר קושר מצפון דעותיו האלהיות בתחבולות דברים נעשים כפעל
 הקיי רצונו יתב', כי מתן ורחום ס' זכר עשה לנפלאותיו ככה מעשיו הגיד לעמו אשר כהם יקל עליהם

האלהי בתהבולות, מהם מצות כתובות ומהם מקובלות, והוא נושא התפילין על מקום המחשבה והזכרון מהראש ואוצל מהם רצועה מנעת אל ידו כדי שיראה אותה "עם השעות, (כ"א לזכור תורת ה' תמימה בכל רגע ועונה), ותפילין של יד על סבוע הכחות, ר"ל הלב, ונושא הציצית כדי שלא יטרודוהו חושי בעולם, וכמו שאמר עלה תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. והכתוב בתפילין היהודי והגמול והעונש וזכר תצאית מצרים, מפני שהיא טענה שאין בה מדה, כי לענין האלהי התחברות בכרואים והשגחה עליהם וידיעה במעשיהם. אחר כן מתגלגל בכל חושי לתת חלק האלהים בהם, ובבר קבלנו כי המעט שבשעורים אשר יצא הישראלי

בוזם

קול יהודה

אוצר נחמד

זכרון העמים המושגים, על דרך מה שכתב המורה על כיוצא בזה בשני פ' ל"א וז"ל, הדעות אם לא יסו להם משגשים שיעמידום ויפרטמום ויעמידום בהמון, לנח לא ישארו, ע"כ. וזכר ההכס ספורים היה יקר בחמור בטענה המורה, כי חמסם הפעולות בעת העשוקן כפעל הכרועה על דבר, יעוררו המדמה גם אחרי כן להוביל אל הכה השכלי ולהעבוק בדבר אשר אורו עליו, ובכן יקבע חכמה בפש, כענין קיון סוד לקיים כל דבר, ע"כ: על מקום המחשבה

בתחבולות. ר"ל עניני מעשי העושים פעולה מורגש במחשבתו: כתובות. פירוט מבור: מקובלות. הלכס למשג מסיני: מקום המחשבה. סוף הכות: ואוצל. מלאשן הלל אלנל יל כרכס: מהם. מהתפילין של ראש: מנעת אל ידו. כלומר אל טבור, שכן פשוט אורן רצועת כחמסם של ראש כנוכר בש"ע א"ח כיון ל"ז: מבורע הכחות. מקום שכל הכחות נובעים: שלא יטרודוהו חושי. שגל יתפסה להיות פניה אחר הגלות החושים: טענה. ראיה: ואח"כ מתגלגל בכל חושי. הסהיד מתגלגל לכבוד אל כל חושי הלך

והזכרון. פנים האחרו על טעמנה שני הכחות הללו הרמז"ן פ' נה אל פרעה בטעם התפילין, שזה ומסכים לטעמו של הבר: ואוצל מהם רצועה מנעת אל ידו. גלה דעתו כדעת רש"י בהא דפ' הקומץ וכמה שיעורה, ר"ל שישור הרצועה, אמר רמי בר חמל אמר ר"ל עד לאנבע צרידה, כי לדעת רש"י אלצועה של ראש קפוי, לא ככעל הערוך שפירושו של רצועה של יד, הלא היא כחובה על ספר הישר הגלון קארו על סוד א"ח סימן י"ז: עם השעות. ממיד ככל שעה: יד מבורע הכחות וכו'. לקיים מה שנאמר והיו הדברים האלה על לבבך, כי על כן אמר ר' חייל בר אבין בפרק הקומץ טמיון ומנה ליה להדי גביה: ונושא הציצית וכו'. כבוד אמר"ל פ' התבלת היום ורליחה אורו וזכרחה אל כל מלחה ו' ועשיחה אורם, ר"ח מביאה לידי זכירה, זכירה מביאה לידי מעשה. ואמרו בפירוט כי לזיחה בנימשיחה ח"ר, ותמשה קשרים ח"ר, וחושן הכרי מרי"ג, וחור ענין הזכירה המביאה לידי מעשה. וכמה דיו משך וקולומוסים נשכרו אלל המפרשים בנחיתה פעם למחוז ז, ואך ימשך ממנה הועולת המכורב כחובה, ומכללם הרלב"ג, ראו שיעויט דבריו בזה בוף פ' שלח. ויותר מהמה הזכר במה שכתב בעל העקידה ואש שער ע"ו, כי למה שאמר החבר כאלן ונושא לזיחה כעל שלל ועקידוהו חושי בעולם, יבימו דבריו שם בחמור, והנה עין ההכלה כך הוא כעש, שהוא חמטני בין המדחה הלכן המפזר הדעות ובין השמור המקבל, והוא כמסותף משגיחה, עד שמטי זכר זה מחוץ הראות ומקיימו כי הוא נחזה אלל, והנא טעם והיה לכס לזיחה ורליחה אורה, יראה כי כשפילו פהול הכלה בין חושי הלכן, העין מעמלה יכרח להביט בלכן מופי שמויק, ויסהכל בעהלה לפי שמוזיק, ועל ידי כן יתכונן המלמע בכל הדברים הוא הסוב והגאוח, והטיון ממלמו כי על כן נטוה להטויל התכלה ככפני גנדיהם שהבנדים בכל מקום כויו אל הקיינים המדוהיים וכו', יעיון שם בשער מקומו: היהודי. גל' משע: והגבול והעונש. גל' והיה אם שמע: וזכר וכו'. גל' קדם והיה כי יביאך: כופני שהיא המענה וכו'. וכמו שזכר ברלאשן סימן כ"ב. ועם כיוצא בלון טענה מורה על רליחה בלתי מופתיה, וכמו שכתבו ברלאשן סימן א', וז"ל אמר שהיו טענה שאין לה מדה להסוה החוקה מלד כבונה ואין לה מדה רק אלל המהתקנים, וכמו שאמר הכווי ברלאשן סי' פ"ד: אחריו כן מתגלגל בכל חושי לתת חלק האלהים בהם וכו'. ר"ל להודות לו ולבדך בשמו מיון כל חושני החושים, חוש אשר ככרכו יבדך אורו יח' על מוכוה עליו, וזה חלק אלוה משגמו. והשגון חיון מסביר פנים לביאורט ברלאשן על מה שאמר למעלה אך לא הכייה המטוה בכל כלס ככר נתן כסה חלק הבורא וכו': כי המעט שבשעורים וכו'. כאלמ"ל פ' ההכלה והביאו הכי"ף בכוך ברבות. היות היה ר"מ אומר חייב אדם לבדך מלה ברבות בכל יום שגל' ומהל יתרגל מה ה' אלהיך שגל' מעך, אל הקרייה מה אלל מלה. ח"ר היות בר אורם שכחות וי"ל דלל נפשי ברבות ממלי לבו כפסטרמתי ומגדי, ע"כ (*):

המפורסמות

(* וכבר התגלו על זה מאמר דוד ברוך ה' יום יום ועמם לנו האל יוטעונו כלה, על דרך ביאורו בר' אורא בגמרא פ' בידי מרכיני כלל יום ויום חן לו מטיין כדכתיבו, ר"ל כדלוי לבדך אורו ממיד מטיין הנכרות והסודות המסתלות בנפשות

בהם ידי חובתו מהתשבחות הם מאה ברכות לא פחות מהם המפורסמות. ואדר כן ישתדל להשלימם בריחנים ומאכלים ושמועות ומראות יברך עליהם, וכל אשר יוסף יהיה תוספת מקרבת אל האלהים, וכמו שאמר דוד פי יספר צדקתך כל היום תשועתך כי לא ידעתי ספורות, רוצה לומר כי שבחך לא יכללו המנין אבל מקבלנו עלי כל ימי ולא אמנע ממנו תמיד. והאהבה והיראה מאין ספק נבנסות כנפש עם אלה הענינים (נ"ל עם השווי), ומשוערים בלשעור תוריי, כדי שלא תביא השמחה בשבתות וימים טובים אל מה שמביא אל השחוק והתאוה והבטלה, ולהבנע

אוצר נחמד

קול יהודה

המפורסמות. שכבר כל הספר מומדר בחקוי המלה ברכות המורגלות צפיו וזכרם הרמב"ם בהלכות הפלה פ' ז': ואדר כן ישתדל וכו'. זהו לפי הנראה בשבחות וימים טובים שאין להו מחפליים בהם ה"ח ברכות והבן נערך מערך המלה המוטלת עליו חובה צריך להשלים בריחנים ומאכלים, והם האשפתרמקי ומגדי שמכרו במאמרו פ' ההכלה שקדם זכרו. וכל זה הוזכר להרמב"ם בהלכות הפלה ע"ז. ויוחר נכון לקשור מלה המפורסמת עם מלה מהם הקודמת לה, ולחבר זה עם דבריו הגמשים, כי אחרי הנימוח מספר המלה האויל בצר אף יושלם מהספר, במאמרו כי הקצת מהן חייבה הברכות המפורסמות שאין המלס מהן בכל יום, כשבע ברכות של קריאת שמע שחרית וערבית והשע עשרה ברכות לשלש חפלות וכוילא, והשאר ישמל להשלימו אחר כך בריחנים ומאכלים וכו', כי אפילו בימות החול לאו בכל יומא יומא ומאמר הברכות המפורסמות שם באמרו בשבחות וימים טובים שהחלה שבע ברכות, וכן אס לה תחייב בשאר הימים בכל הברכות האלו עון שלא ישן כל הלילה, ולא תחיר תגורו ולא נכנס לבית הכסא, וכיוצא באלו, צריך להשלים מלה ברכות מן הפירות, ע"כ. וחס הפלה לחבר מלה מהם עם דבריו הקודמים אין הביאור ועל נכסד בנתו, ובלנד שחבר מלה המפורסמות עם הנמשך, להורות שמספר המלה יושלם בין המפורסמות ובין מה שישמל ח"ל להשלים וכו'. ושמועות ומראות יברך עליהם וכו'. ביאר אף על המלה ברכות יש עוד נוספות לפי הדממתן. כדמס פ' הרוחל על בשרות פומה לומר ברוך המוכר והמטיב ועל שמועות רעות לומר ברוך דיון האמת, ועל כמה רלויות חייב לברך מבחולר שם הרוחל מקום שנעשו בו נסים וישמל לומר ברוך עשה נסים לבחומי במקום הזה וכו'. ומשוערים בשעור תוריי וכו'. עיני שמח העינים הנוכרים יהיו האהבה והיראה המביאים מהם כלאמור, משוערים בשעור תוריי וכו'. ונכ"ל תוספת ביאור באמרו עם השווי ומשוערים וכו'. וזכר השמחה כנגד האהבה, כי שם שמחה

סלק אלסי: מאה ברכות. נמנות (דף מ"ג) מיל ר' מאיר ואמר חייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות שנאמר מה ס' וכו'. וכמו העור כסיון מ' בשם גלון כי דוד המלך תקם, פי כלל יום את מותם מאה נשות מיכאל ולא היו יודעים על מה עד שהקרי וביין כיוצא וכן להם מאה ברכות בכל יום ע"כ. ומנין מאה ברכות כך הוא, בלילה כשאויר לישן מברך המפיל וכו', ובשאר על נטילה ידים ואשר יר' כ', הרי ג', וע"ז ברכות מאלהי בשמה עד הגומל חסידים (ברכת הטון ליפך כח אונס לפי טעם הקדמונים ורק הוא מנהג אשכנזים, וכן מן המעביר טינה עד הגומל וכו' ברכה א'), הרי י"ח, וג' ברכות על התורה הרי כ"א, וברכות זלוט ופשוטי וברוך שאמר ויבטח הרי כ"ה, וברכות קריאה שבע לפניה ולאחריה בשאר ועכ"כ, הרי ל"ב, ונ"ד ברכות שמונים עשרה שחרית ומנחה וערבית הרי שמונים ושש ברכות. והשאל אוכל בברוך ועכ"כ מברך י"ד ברכות שבע לכל משה, כיוצא נטילה ידים קודם המון, ובמזלו, וג' ברכות אחר המון, ועל סוף לפני ולאחרי, הרי ז', הרי בין הכל מאה ברכות לפי מה שנים ימים שקדמונים. ונתמן שאחריהם שחקו ברכת הימים כשמונה עשרה, שלכל מפלה שבע ברכות, וכן תקו ברכת הכבוד והמטיב בברכת המון, הרי תשם ברכות יחירות על מה, וכן ק"ה ברכות: ואחר כן ישתדל להשלימם. ולומר להשלים תשוי עם ענין אלוהי בכל נגע: בריחנים ומאכלים וכו'. בברכת הרים ישלים תוש הרים, ובמאכלים תוש טעם, ובמראות תוש הראות, ובשמועות תוש שמע. ואולם ברכת הרים הוא על הכשמים, וברכות המראות הרוחל מקום שנעשו בו נס וכיוצא בזה מכל שחבר בשם כסיון רכ"ד. וברכות השמועות הוא ברכות האודות, על הטוב מברך הטוב והמטיב או שהדיוו אס היא עונתה לו בלבד, ועל הרע ברוך דיון אמת, וכדומה להם וזכר בש"ע סימן רכ"ב: ולהשלימם. מלשון וכי השלמו יוצבי גנצון אח ישראל (יובע ז'): בהם. בברכות: עם השווי ומשוערים. ר"ל שביאור שם עם השמחה ומקום השמחה שם חיליה, כמו שאמר שאלם כל להאנע עניויל שולס הוא אחרת פתשו ולשמה נשאו וכן לפני דרך ברכותו אשר הוא מקיים עליה: אל מה שמביא השחוק וכו'. שם אלו מקום

שמונים עליו בכל לפי לורך ששקן ולא יהיו עליו לפרח כמא כד יכדו ממנו, רק חכלים נגלו לנו כעיינים, פי האל יבועתו כלם, ואלה המקום לזכות בהם אח ישראל לתשובה עולמים לסיך כרסם להם תורס נמאית בברכות. ועל דרך זה יום טובם הספוק הוא על יחורו כונתנו לאמר, ברוך ה' יום יום יעמם לנו, תחמים, ואף אף ספוס זאת תישראל שסיס עליהם לאכן מעמדת מהם שם לריבים לומר ברוך ה' כלל יום ויום עד מתיא עשמים, ואף תכד העובדים הולח עליו והלא כאל יבועתו כלם, וכלל יום ברכותו מוצרכו אין קאל לאזרות טובותיה עליו ממיד, ולמה יאמר אחינו נים ישראל למתן שמו יכדו ה', ואף יסיס קלוסו ח משינו משעם שמחה וזרחה כמורה עד ששם שיהא שוקטת כמטיב:

ולהמנע מהתפלות בעתם כראוי, ושלא תוציא היראה אל גבול שמיאש מהמחילה והסליחה, וישאר דואג כל ימיו ויעבור כל מה שיצוה הכורא מהשמה במה שהגנו, כמו שאמר ושמתה בכל המוב אשר נתן לך ה' אלהיך, וימעט שבחתי על טובת האלהים, כי השבח הולך אחרי השמחה, ויהיה כמו שאמר בו תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב ועבדת את אויביך וכו', ושלא תוציאנו הקנאה בהוכח תוכיח את עמיתך ובדברי החכמות, לידי הכעס והגמירה, ותמרד נפשו "מהודרכות (כ"א מהודרות) בעתות התפלות. ויישב בלבו צדוק הדין ישוב שיהיה לו דבן למסתור מהפנעים הצרות ההוות בעולם, כשיתישב בנפשו צדק ברא

אוצר נחמד

מקורם כשמתה: ושלא תוציא היראה וכו'. ושמח האמר מאחר שהמתה מקור הכרות להם לטויוט לטויוט לטויוט כמורדים, שזאל כתי בלא תגלגלו וסילא אל גבול סמיה סמחיה סמחיה ודורגים ודורגים תמיד כאלו און תרופס למתס: ויעבור כל מה שצוה הבורא בשמחה במה שהגנו. שהמתה מציאס הספקות לטע ולתסס ולאליס מן הסכתה מיד מקור: וימעט שבחתי וכו'. אלו היה צורך בדרשתו מיד היה ממשט בטכס ה': כי השבח הולך וכו'. כשאלס וזהה את נפשו בטכסכ לשי משכחתי וקון סמח לגלל סטוכס סמחי עמו: תחת אשר לא עבדת וכו'. שזי טווח אלסך כאשר קון לך קליס כטייק ודומס לטיק שאינס כדאי לגבד אה ה' אליך עבודת סמחה: ועבדת את אויביך. וכבר נזכר ונזכר כטייכס וכחוסר כל, האוייכס יעורך ויטייכך ועל' אהס מוכרס לגבד ארתס עבודס קסס: ושלא תוציאנו אהס לטיי לזנו דשחתי כמעט סמחה כתי שחל ויחמך לו לקלוח לאלויו לטוכס את כטייכו או לטוכס עמו כדברי חמס יבוא לדי כעס, כי סעלון מוליד סכסס והמיוס: ותשרד נפשו. סעלון יטיידי נפשו לוכך מווחס כעס סמחה: ויישב בלבו צדוק הדין. זס גלל גדול כעס סמחיות וכעבודת ה', וספק לנו מקור סמח לכודות כעס ה' ויחיה לנו עבודתו, וספק לנו כנפשו כרעס, ויחיה דומס כטייכו סעוועה כרעס כמו כטוכס, ויטייכך על כרעס כמו שמכרך על סעוס כפשיכוד מיד סעלור תמיס סעלו צדיק וישר סוה: שיהאל לו למגן וכו'. סייכוס סוה יסיה לו למגן מלהכיר את מרות ספי' כעעכו כו שחלוס דבר ר, כי יכתיב כי קו גורס סמחתי לזרק קו סמחתי אינו מטייכס הכסס, אמנס אין עול לגטי כסס כטייכו: כשיתישב בנפשו. לטורכ כטייכו נל לטייכו ספקס וכמיוס סעסס כטורכ עס כעלי חייס סלגיוס וזך סס סמחתי כסל לסטייכס מווחטיסס כמחמתי

קול יהודה

סמחה שורה כעעסות סדכייס מרוב חכס, וכלמתי כעני סיוון ל' כי תורחתי ומלקח בין הירכס והסכסס כשיסמחה וכו' ושלא תמרו סמחתי כמלוס עמתי מלהכרך סמחתי כס: ושלא תוציא היראה וכו'. כי יהיה יצאלת מגדר הירכס סרלויס כהכגלה סעוועתה אשר לינוה ככח הילוח רק הכך זס, כמחלל דוד כי עמך סלטיחה למען תורס, ר"ל שללה סלטיחה סיהס כגלה הירכס מעיקרה, כי אמור יאמר הוטעס נושא, ואין לענין הירכס מבוט כשי מחתה כורלמסה כרעס אשר חמלה את הירכ על כל טייס, כי אז תקרס דלגה לל ירסס. והוא דבר הרמב"ן רלס פ' דכריס כלמרו, כי הקב"ס רחמן מלל רחמיס, כי סלטיחה והמחילה ממנו יכ' סיוט ועור לגטי ארס כעלורה, וכענין צמח כקבוט כי עמך סלטיחה למען תורס, ע"כ: ויעביר וכו'. שיכסל ענין סמחה ספי' מקלוע גדול כעמיתה סמחה, ע"ד מחמר דוד עבדו את ה' כירסס ויגלו כרבידה, ומחר נחלתי עומוך לעולם כי שרון לגי ירסס, וכענין מחמר המורה כענין פרק כ"ט כי סלמונה כלטיסס והסמחה כלמונה סיהו סס שני כטייכס, ח"ל סייכורו ולל יסמחי לעולם מכל מי סהיו לו, ע"כ. והסמחנות סככד סוה בין הירכס והסמחה סיה סגולה מיווחת מנללח כעבודס סלטיחה, כלמח"ל איך לך סלגה כמקום ירסס וירסס כמקום סלגה ללל כמחור ס הקב"ס ככבד. והטייב אשר דבר על אלוותיו כעל סעקידה ס' אמור סער ס' ח' רלס עמך ע"ד על אמרו והיית אך סמח, ככס כי מלח אך תורס על ספסרה סמחה עס הירכס וכו', יספקך אל מקום סופך כי זרס סוה עס: ושלא תוציאנו הקנאה וכו'. מן תחת קנאתו לאלויו עמיס כמעיל קנאה זרס וילגס כגדי נקס סלכונת ואל מענין סוכוכת סרלויס אל כעס ומטייה הכך סרלון סלגיה. וכן קנאת סכוסריס סמכרס חמסה לל סכרוס כגולה אל ענין הכעס והמטייה, כי סכסר סכויס כלי סכק: והרטרד נפשו כמהודרכות כעוונות התפלות. סמס את נפשו לל סמור מטייכס כגוליו ככטריס, סה לל מיכר נפשו כו, ולל יסכר לו סיווח שוקק על שמרי ולהדכך כספסרה של נפס לזורך סמלתי זכס, כמו שזכר למעלה סימן ה' בלמרו וכעס סמלה מטייכר נפשו וכו': ויישב בלבו צדוק הדין ישוב וכו' כשיתישב בנפשו צדק ברא הדיימס וכו', סכויס ספסחיכו אל לכו כי ארס לזיקוק של עולם מטייכר, והוא ישר מעגל צדיק סמלס הכל יסח כעתי, אז יווח דמחו על כל הקיטור חורו ויסמח לטובה סעווח, כלמרו סוב וישר ה' וכל מעשכו כלמונה סלל סלס ומחזי סמכס כרס ה' ולעוה ארס כרביעו ה' לל רלס ומה יסחוקו ארס חי. וככן יסכול כל סהל עליו כמכר ע"י סיוכ סוה סייכס כגולו לזוק דיט כלמרו, ולל ייכע כלמחתי ומסמח ימל. ח"ל ישוב שדודה לו לביגן וכו'. וכלמרו כשיתישב כנפשו לך כרס סלגיה חייס, כיון כו להעביר סמחה עס המסרסס מלטיחות סמחתי וצדק סמחה ככרילס כעעלי חייס סלס לל דכריסס ולל סמכסי כרביכס, ומן סמחה סוה יעלה כרס כל

כבוד החיים וממריפם ומנהיגים כחכמתו, ושאינן הדעות משינות פרטיה אבל משינות כללית, במה שהם רואות מתקון הבריאה בהם, ומה שכלל מהפליאות המורות על בנות חכם וחפץ יודע ויכול, באשר שם לקמון וגדול שהם מה שהוא צריך לו מחושים נסתרים

קול יהודה

מכל שכן שלדק זדק ירדוף בהכמה ודעת על עיני האדם העולה בשלמותו על גביהן, ובכן יחושב בלב החסיד דרוק הדין שזכר למעלה. ולפי הנראה השפס אחד אלל ההכר למינים ולפרטים, כי ההנהגה שזה לכלל מושגת מחמתו ואין ש' שלל' אך יונה החסיד ליום זרה ע"י בהינה זדק הנורא בצריחה המיית למיניהם. והנה אריסטוס עומד וזוהו (כמסובר ממס אלל המורה בשליש פ' א') כי הקטעושה הטעושה בלשי המין הם עולות במקרה, ואין זה אלל אריסטוס ההנהגה מנהיג ולא כסבור וסמל ובי' כמבואר שמה עם היותו מודה בהשגחה המיית לאדם למינה וליתה המנחלות למיניהם. אלל שהסבדל היה בלהי נחשב אלל ההכר ולא לפינו יבא הבדיל בין כלל לפרט, כי כלם בהקירה אחת נסקרים ומשגחים איש אשר כמדרגתו ישניה בס'. גם אלל לפינו הבדל יבא לשום ריוח היכר נבדל בין עדר לעדר, וכדעת המורה בפ'

אוצר נחמד

נחמתי: ושאינן הדעות משינות פרטיה. אין שלל האנשי יכול להשיג טעם כל פרט ואשר מה שהוא תניע לבעלי חיים: אבל משינות כללית. הדעות משינות הכלל שנבנתם הכריחה עם שיש נתקון כל מין ומין מהבעלי חיים, שמתנו עדות נאמנה שאבר בראש ההכל נהם על הצלחה התקון: באשר שם שהמים: לקמון וגדול. שמתין וכמין: מה שהוא צריך לו. לאוהו המין לקומו: מחושים נסתרים. כמו שפאר ד"מ שלל מיני ע"מ שמונותם בידי האדם ככוס כסדר, שם להם כח הכרח להכיר אלויהם לקבל עבודתו, עניין במאמר ידע שור קרובו וחמור אלוס בעליו, וכמו בעלי פנך בחסידים והם שאין כמותם להבין קריות החורף ירשו פנייהם לפיומן וישווה פלן מקומות הנחיים כבוגריו קרבת ימי קור, וכשיעבור הכחו מוריש אל מקומותיהם צלחות הלשון בעבור ששם ימלאו יותר מהפולוח הארץ ודעותיהם לכלל נפש, וכמ"ס הכתוב גם חסידה במים ידעם מועדים וזור ויסם ועגור שמרו את עם בואה ועמי לא ידעו וגו' (ויקרא ח'). זה

החבר אשר כל המינים בלעדי האדם הוליו אוחה החוה מהשגחתו יח' בעריהם. אולם ההכר שם דבריו המורה מוכיחה על סברתו שלדקט השגחתו יח' כהררי אל על מין האדם המעולה שבהחיותים, ומשפטו פיהם דרש על יתר המנחלות השלמות, עד שלדק ובהמה וישע ה'. ועל דרך פארם ז"ל שבהורא יח' ושם וזן מקריי ראמים ועד בליי כיים, כמבואר בראשון סי' ע"ג, ובי"ש עם הדולח בעל דין במקרה כמאמר המורה צדקת המכר שעל דעת אריסטוס לא נעשו ג"כ אישי כל מין ענינה נמורה, אלל כל מה שזדקן וזוקק מן ההכר היותו עד שקבל זרם המיית נחמו בו כחיה שישמרוהו זמן קצוב, יתשכו אליו מין שיאווה לו וידה מעליו מה שאין העולה בו וכ'. וכנה הכר המורה ראש פ' י"ה שאין הבדיל בין מין לאישים לענין זה, שאין חוץ לשכל מין רחא, רק מן תחלת חוץ לשכל אומם הוא איש או אישים, ויאל לנו מכלל דבריו כי כל מה שיאווה בו השגחה במינו יאווה גם כן באישי, עד שבאמרנו כי השגחתו יח' דבקה במין האדם, לכל דבריו ולכל משפטיו, זה עצמו ראו עיון על פרטי אישי, כי עיניו על כל דרכיהם לפי מדרגת ההגחה אל מול ההשגחה היותו, וכמו שמבואר שמה. וכן באמרנו שהשגחתו יח' בניית מורד בע"ח לענין יאירחה עם כל הארץ להם לעמידה וקומתם (אך לא לענין מאורעותיהם) כי זה אומם שאר בחדם ובלעדיו לא יהיה עצמה לאישי כל מין, איש אשר כבכרהו כך אוחה ביאירחה עם כחומיו הרלויות למיידה אישו ומיט. וכנה הוילוחות בחינה זו לידעה אמהה דעמו של הכר, כי מפת פניו אינה לעשוה אלס כדני הים להיות כל אישיהם מושגחים לכל הקורות והמאורעות, רק היה זה הפנח אללו באישי מין האדם לבדו, ויערך ערך ההגחה החיים הבלתי מדברים כפי ענין ההגחהם אשר זכרנו לעומת ההגחה אישי האדם כפי יתרון מדרגת ההשגחה המיוחדת בס, וכ"ש כי הן האדם היה באישי כאלה ממיני שאר הבע"ח לעומם מדרגתו עליהם. ועל כן לא נאמר בחדם למיניהם כבמחמים וכבע"ח הכלתי מדברים, להורות כי אישו כמינו תאמלה והשיבות. וקרוב אליו הדבר מאלד אשר דבר בעל העקרים ברביעי פ' י"א ח"ו, אשר שאישי מהתהלפים בשלמות הכה שבלתי עבדים התהלפות יותר גדול מהתהלפות מין אחד מהבעלי חיים על האהר, עד שראיה איש אחד קרוב להיותו במדרגת הבעלי חיים הבלתי מדברים ואחר קרוב להיותו במדרגת המלאכים, ראוי אס כן שיהיה בין האישים התהלפות ההשגחה כמו שהיא בבעלי חיים בין המינים, והיהחיד מזה שהיו מדרגת ההשגחה התהלפות בין אישי האדם כפי התהלפות מדרגותיהם בשלמות, ע"כ דבריו. ומדברי הרלב"ג לקחו ברביעי מספר מלהותו יח' ד' וה', ששם עלו דבריו ג"כ אשר נלחמותו יח' אשר עשה בהשגחתו על כל החיים, מניין שזכר המכר בכלן עם הוראם יתרון האדם בהגחה כבורא עליו: ומה שכלל מהפליאות המורות על בנות חכם, כי כלם בהכמה עשה: וחפץ. כי היותם שלמי התקון והסדר להכלית מוגבל, מורה על המכר ומגביל, ואין הסדר וההגבלה זולתי ממשוין יטוין מלאכתו אל שמונת סודרה והגבלתה, והיו ע"ס ברע"ו

נפתרים **נפאים** ורוחות ואיברים, ושם הכלים מפיקים ראויים לרוחות, ושם לצבועים שבת הצנורה וכלי הדריסה והטרף, ושם לארנבת ולאייל כלי הבריחה ומדת המורך. וכפי שמחשב סבריות האיברים ותועלותיהם וערכם מן הרוחות, וראה בזה מהנדק והסדר והכתיב, מה שלא ישאיר בלבנו ספק בצדק הבורא, ואם יבא שנון המחשבה הדראות* על העול על הארנבת כאשר היא מאכל לצבועים, והזכוב לעכביש, ושיב עליו *ל"א הדראות.

קול יהודה

איצר נחמד

זה הכרס נגלה מן שאין נכח האדם לסיג מקומות המהם והקיים מן הארץ ומקום ארץ כלתי לידועים בהכמות: ובראים. כמו כן בחמשים הנאזים יש יתרון למין על מין לפי נולדו סמיו סיוא. אלא כפי שהר דרכו להגביע עוף, ונולד שיטתו מן כח הטרות חזק מאלו לא יראה בלתי המאריך לפונטיו, וכמו כלכל על חוט סרית חזק מאלו מפי שפונטיו מעשים כדי שיהיה להם אחר המון העולם מנגד פיני, ואחריו ח"ל כמה המיטת סבלו ג' שמיים, וכמו סכום על חוט סכמת חזק ומרומק ירית מלמח: ורוחות ואיברים. כל מין ומין יש בקרבנו מן סרוח, ר"ל האויר הסגור במין נוש, ואמנם יסית סרוח ככל מין מפי זנב קופו, כמו שאחזק שכרוח שבלדם ומיני כמותם וחותם סכוכים בלתי מישרו סוף עכ, כמו האויר הסמוך ללתי סוף יותר עכ מן האויר שלמעלה מן הארץ, כי ככר נבחר כעשית שסאור ספוגי מתחזק ומתפשט ולו כמד ידוע וסוף הלתי אחד מן ח"מ מן ממים, ואין ספק שסאור העליון מכדי תמיד על התחזקו ממש ותלמחו תקיפו והספגו ללתי יוסר מעומם סכום, ועוד שסאור הסמוך ללתי מלח מאדים וקישורים וכלדו לרד לבטיח רוח אלו האויר סוף סער, מפי שסאור סקטרו ג"כ כמפוזר, ואילו יעלה האדם אל האויר יוסר דק ג"כ לתקיים, וכמו שטרע נכסיון כהים סגובים מלח שריו האדם יכול לתקיים יבול לתקיים עמם דקות סאור, ואמנם סיטלים סכוכים כסיים סגובים, כדן עגלמר סרים סגובים יעלים, נתן להם סבורה אויר כדי שפון קרנם כדי שיקיפיו כלאור סדק, וכן כענלי כפי שפונטיו סגום סבור, להם אויר דק כחליליטי כדי שיוכלו לתקיים עס: ומברים, לכל מין אכרים מיוחדים להם לרם: ושם הבליים מפיקים. כלומר מעליינים כל זנב אושו סיון, פשו שאחזק ד"מ כי לכל סכמות מעלי כגורס וסן שאין להם שימים בלתי סטיון, וכל ארבע אנוממות כעוד סכוכים סכמות, כדי לרד ולסחון סמאלס להם כטרס כעסו אל הדקים: ראויים לרוחות. ככל בעלי חיים יש לים רלוים לקבל סאור כעסו, כמו סולל לפנים, וכסכוב תתן כעלות מרחיב סלחנותו וסוף כלכר תקבל סריאס סאור וסוף עומדת נסוהו דוחקת ספק סככדיל סריסם וסין בני סמפיים, וסכרם נחמח וסולס, וססאוריו יולל מן האדם סמכונל וסכרם ככל, מרלח לחוש ככל כריסם וסכמה, ולזה כוסמח סריאס כהכסם וסכיהל נסוהו סכרם ומתפשטת יוסקס דג מעט כתחוויושו, עד שמיים ססס ככמות כפניות סוף כדן כפי כעסל אל כרד סדן, ולו סחויים סיהל הדג סע על פני סמים, כעוד כהכמת יסירלכטלסיון. ואולס אס תתן כדן לירד במעולת סמים יש ככרו כלמעלות סורידיים וסוסקל"ץ בלפו אכר כתחוויושו לקב סלחנותיו, וסאוריו סכוכים מלמס עלמו ומתקין כמחווה וסמי שחמטס כמות ססס סדן וסוף יוסר כדן מן כמים וסוף גופו וסוף וולל לפנים, וכסכוב תתן כעלות מרחיב סלחנותו וסולח למעלה. וס ענין נקלח כהסגה: לצבועים. ססוסות וכוחות סדורסס סגובים מן סככר: וכלי הדרירה. כמו סכרסים וססס וססיים: ארברבט ולסיל ג"ל גורסיה. לסיחם למלכל לנפיים, וכדי שאל יכא מייססם נסכסים למרין מן סלנפיים, כרל להם סלל כנילים לקוח לרדן כגוס קל. ר"ל כרוח סלל וסלח, כדי כעסלכטס קלס מן סדורס פויסס לעס: וערכם מן הרוחות. עכך האויר סככל עלי וכלי: והסדרו חכבסיו. סכדור סמסוס: ואם יבא שנון ומחשבה הדראות לו. אס יבול להרס סריסו סמכס כחדיי לו: חעול על הארברבט וכו'. שיחשוב סס: כי עי סמלח סריכנס דרומים סריסו למלכל לנפיים, וכן יסור לככו למשוב סלל עכסס על מפותת וולל כמס ומסגים: וחזכוב

והסמן הספוס, וכמו שכתבנו בשני סימן ו': ושם הכלים מפיקים ראויים לרוחות. מלשון מפיקים מן אל ז, שעיניו מוקמים, והכונה ששם הכלים המונימים הרוחות מוקמים למקום כפי זנב כענלי חיים כראוי, ע"ד מה שאמר בשני סי' כ"ו, ומוקט נס מן כלי האכול ופטר הסיריס ברוחה הסולכות אליהם מן הדפקים והסככים והאידיים, וסס כירטרשו: ושם לצבועים וכו'. ככד רד"ק שפרס נכע על ביאור אמרו הסקף על גי הצבועים המדברה (ש"ל ז"ל), נכע סוף חיה המכרה כדברי חז"ל ר' מאיר אמר קף הצבוע, ואמרו נכע זה אכל, וסירוס אכל אפסוה, כי מן סמכסס לוסכיר לוחיות הגרון, וכן ח"ל על גי הצבועים להולח אפסוה. וככ"ר הצבוע יזח סמכסס על זנבן סוף, ויש בו מיני נכע כמיון סוף סמכסס, ע"ל. גס ימלל כופ סקירל סס לצבוע בליו כלמרו (ויחיי וי"ב) השיס כופ סלחלו לי, וככד סס רד"ק לפי סוף גוויסס גוויסס קרלו לו מן כליי וכל נכעו, וסומרים כי סוף עוף אחד סוף נכע סוף ספוטח נאכשין אליו למכלו שפונטיו לוסו, ע"ל. ואולס יוסר ככון ליחם זה אל העיני כרלשון: וערכם מן הדרורות. ר"ל סכרן סוף וסחם סוף לוסיריס עם סרוחות, כי לכל אחד מהם יחשקו הרוחות כוחיהם וכפוח לחות סככסס: וסוף יבא שנון המטחשבה וכו'. ר"ל חדד המתכנה (מלשון חניך סטויים) לחשוב כמטחש, כי סמכסס ועכע יקרל לנכ"ל כלס מדכרים וכלתי מדכרים, וסוד וככר כהסגה. ע"ד מה שככד כמורה כפרק סככר, כי אין כפרס אולל אריסוסם כין חחול סמדמן לו מעכר ומרפו, לו עככס סטרק זכוב, לו אריה סירעכ ועכס כניכיל וסטרפו. מן יוסחון כלוחיוס כרל להם סלל כנילים לקוח לרדן כגוס קל יככרן סקיהס סריכנס סמלל לנפיים, וסכוכו לעככים, ויכרף לזס עמל וסון כססגה חייסו האדם: ושיב עליו